

Academia Bârlădeană

Nr. 18
trim. I
2005

Revistă editată de Societatea literar - culturală
"Academia Bârlădeană"

Președinte de onoare: C.D. Zeletin

Președinte: Elena Monu

Mihai Eminescu - *Contrapagină*. Strategile ironiei

Ironia, ca formă de expresie a limbajului, presupune o literalitate înșelătoare în care sensul adevărat e sugerat de inversul sensului aparent. Totuși, în fața textului ironic, cititorul s-ar putea înșela optând pentru sensul prea evident și astfel, asociată cu sensul contrar unui enunț, ironia ar înceta de a mai fi subtilă. Pentru a fi înțeles, sensul subtextual sugerează o altă lectură a textului și, implicit, activează mecanismele gândirii în vederea descoperirii unui posibil înțeles adevărat.

De un subtil rafinament stilistic, modelarea textuală a „Contrapaginii” se remarcă printr-o structură ironică prin excelență, care cuprinde o gamă variată de tonuri.

Editat prima dată în 1939 în *Revista Fundațiilor Regale*, textul aparține, după aprecierile lui Perpessicius din ediția academică, avându-se în vedere detaliile tehnice și biografice, anului 1868; tot atunci fiind datat și romanul „Geniu pustiu”. Privit ca prefață la romanul „Geniu pustiu”, interpretul operei eminesciene găsește în acest text Juvenil” „stângăcii de expresie” care vin de la „dificultățile genului, al precuvântării ce trebuie să navigheze între sinceritate și modestie”, de la „impresionierea cu care mănuiește unele noțiuni (de pildă Gura lumii, Opinia publică)” și din „folosirea unor termeni vechi și rari (carte de calicie, doască, salt, răvaș de drum pe vechiă etc.)”- (M. Eminescu, *Opere VII*, București, Editura Academiei R.S.R., 1972, p. 22)

Fără îndoială, textul „Contrapaginii” poate fi considerat o prefață, însă nu ca reflectare a operei pe care o precedă, ci ca scriitură care vorbește de opera literară în sine și care privește în măsură directă creatorul și receptarea operei acestuia de către lector (se are în vedere și receptarea critică).

Așa cum sugerează și titlul, textul ne obligă la un alt fel de lectură, intenționalitatea spunerii fiind percepută în structură de adâncime a textului.

Organizarea textuală a „Contrapaginii” este tripartită. Prima parte, concepută ca o prefață în prefață, pune în discuție raportul limbă (ca spațiu de constituire și manifestare a identității naționale), creație, receptare.

Întemeindu-și discursul într-un registru ironic, Eminescu consideră cititorul ideal ca fiind cel capabil de a înțelege lumea de sensuri a cărții. Tehnica ironizării se realizează prin contrapunerea a două ipostaze care implică receptarea: cititorul ideal (autentic) și cititorul snob (superficial).

Textul se constituie ca o ironie la adresa cititorului superficial, care își „construiește” cultura citind doar titlurile operelor (acestea reprezentând, de cele mai multe ori, o cheie interpretativă) și prefețele (care re-construiesc traseul scriiturii oferind piste de lectură): „pentru cine nu citește decât titlul unei cărți, partea cea mai interesantă a cărții - adică care l-a interesat - e însuși titlul, pentru cine nu citește decât prologul unei cărți, partea cea

mai interesantă e tocmai prologul, pentru că numai pe el l-a citit”. Remarcăm intenția de persiflare a acestei categorii de receptori unde ironia nu se interpune ca filtru între cuvinte și idei, tocmai prin faptul că există indicii care direcționează lectura, de pildă: propoziția apozitivă, „adică care l-a interesat”, marcată de adverbul cu valoare expresivă *adică*, cauzala „pentru că numai pe el l-a citit” care explicitează atitudinea pseudointelectuală a cititorului, cât și mărcile suprasegmentale: accentul și intonația.

Precizarea - ironică evident - că „această operă bună [- rea] nu e tradusă din chinezește” (aluzie făcută la un fragment apărut în *Satyrlul* lui Hasdeu - spune comentariul lui Perpessicius) subliniază dezinteresul cititorului față de literatura autentică.

Prezentând cartea ca obiect, Eminescu își marchează atitudinea detașată ironică și autoironică: „această făcătoare de epocă scrieri”, iar din mărturisirea „aceea a fost numai o stratagemă prin care umilitul de mine am vrut să fac ca să mi se citească cel puțin precuvântarea acestei *novele originale* putem opta pentru a decodare intratextuală în care subtilitatea ironiei vizează tocmai contrariul celor afirmate.

Avertismentul *nuvelă originală* vine în contradicție cu percepția literară a snobului care își caută modele în literatura franceză. De o rafinată malițiozitate, ironia acompaniază mereu discursul, din care rezultă o poetică a opoziției ca formă de apărare împotriva mediocrității: „însă nu voi cu toate acestea să vând nimăru mișcă-mă-n sac; dacă cineva dorește să vadă desfășurându-se înaintea ochilor săi un model, ceva complect, ceva neîntrecut ca romanele [...] lui Mdme George Sand”, lectura ar fi, din acest punct de vedere, inutilă „căci ceea ce caută nu va găsi”.

Întâlnim în text ipostaza de cititor ideal, numit „cinic nesperiș”, singurul capabil să înțeleagă „această carte de calicie de autor românesc” - formulare autoparodică din care transpare echivocul realității.

Al doilea text, numit „Precuvântare”, așezat nu întâmplător în poziție mediană, surprinde ironica viziune a lumii ca teatru, în care lumea devine o metamorfoză de posibilități, o reflectare răsturnată a esențelor.

Astfel, printr-un permanent joc de roluri, e pusă în scenă colaborarea dintre Lume - numită ironico-depreciativ „cocheta damă” - și Destin, aflat în subordinea acesteia, cei doi având rolul de a crea individualități pe hârtie. Cu alte cuvinte, Lumea e proprietara unei fotolitografii „în care fabrică pe fiecare zi mii și mii de bilete à la minute [...] care au pe-o parte un nume oarecare dictat, anume de Signora Lume”, însă „Monsignorul culegător de tipografie Destin” scrie pe de-a-ndoaselea din ceea ce i se dictează. Cheia o aflăm în cele două coloane, sugestive în marcarea raportului dintre Lume, cea care dictează, și Destin, care scrie „ce-i plesnește prin cap”, acestea punând în lumină dizarmonia între fond și formă.

Dicteul Lumii „un nume oarecare”: „D-nu Petrică Mof / farsor en gros et en detail etc.” apare în contradicție cu ceea ce scrie în realitate Destinul („Petrică Compte Mofte / om politic etc.”), ironia instituindu-se sub forma unui joc în care individualitățile apar ca un dublu - la exterior iau chipul „rolului” pe care-l joacă, iar în interior apar ca ele însele. Însă din ecuația Lume - Destin observăm punerea sub semnul întrebării a valorii esențiale, deoarece în acest teatrum mundi nu Dumnezeu este regizorul.

Purtându-ne prin labirintul de semnificații, masca ironistului se detașează de lume punând-o sub interogație, relativizându-i valoarea. Prin (auto)ironie, ironistul, vorbind despre sine ca despre un al treilea, se autoproiectează în acest joc de-a destinul care capătă valențe tragice: „s-a-nțâmpnat ca Doamna Lume să dicteze / M.E. / feuilletoniste ennuyant”, deci care nu folosește nimănu, și „D. Destin să scrie: / M.E. / Sufler de Teatru”, adică aflat în postura de secundant al operei altcuiva.

Totuși, aceste bilete au și o față nevăzută în care sunt încifrate lucruri ce „se descifără toate abia atunci când biletul încetează d-a circula”. E pus aici în discuție raportul contemporaneitate / posterioritate. Biletul își trăiește viața, însă adevărata valoare a individului e recunoscută după ce acesta nu mai există: „abia după ce expiră termenul știți bine-bine câtă valoare internă avea biletul”.

Discursul textual, de un remarcabil spectacol lingvistic, reflectă poziția creatorului față cu lumea, aceasta privită sub două dimensiuni. Una de adâncime, care reprezintă esența, și alta de suprafață creată de „Gura lumii”, individualitate care are pretenția a se da drept Lumea, dar în realitate nu e Lumea: „diferința dintre lume și gura ei e aceea dintre conștiință și vorbă - între fond și formă - între materia eternă și corpul trecător”.

În acest mod, Destinul, pus în antiteză cu Lumea, va face din „F. Schubert, compozitorul de geniu”, „muritor de foame la Viena”, din „L. Burghardt, poet de geniu” „muritor de foame în Berlin”.

Substanța concepției eminesciene se află în raportul dintre esență, adică „lege”, și stratul de suprafață care reprezintă „combinațiunile”: „Mașinile din Thypographia D-nei Lumi sunt eterne; ele se numesc și *legi*; combinațiunile curioase a D-lui culegător Destin se numesc: împrejurări”. Prin lege se reprezintă esența originară a cărei componentă este cuvântul, care e sacru și aparține trecutului, iar împrejurările sunt simple „combinațiuni” care echivalează cu instaurarea frazei, fraza aparținând prezentului și fiind o formă de decădere a organizării sociale.

În acest joc al contrastelor își face apariția încă o individualitate, jurnaliștii, care ridică o altă denumire pentru Gura lumii, numind-o „Opiniune publică”. Această identitate e proprie Publicului, fiind

Mircea Coloșenco

Dispariția unui mare clasicizant: Ion Larian Postolache

A trecut în lumea celor drepti Ion Larian Postolache, la 7 decembrie 1997, la câteva zile după ce împlinise venerabila vârstă de 81 ani, fiu al ținuturilor băcăuane, membru al Uniunii Scriitorilor din România.

În jurul catafalcului depus la Cimitirul Șerban-Vodă (Bellu), din București, s-au strâns membrii familiei, prietenii, admiratori ai operei sale și neofiti întru poezie, pe care el i-a îndrumat cu sfatul și fapta, fie în cadrul cenelelor ce le-a patronat, fie acasă, în B-dul Lască Catargiu, fost Ana Ipătescu, 11A, ap.11.

Dotat cu harul muzelor și plin de cumsecădenie, având o memorie prodigioasă (știa să recite, ca nimeni altul, cartea de versuri *Joc secund* a lui Ion Barbu în totalitate, pasaje întregi din nestematele lui Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi ș.a.), Ion Larian Postolache făcea figură distinctă între confracți și prin deschiderea sa față de poezia altor zări culturale - universul persan, indic și egiptean, cu concursul avizat al ultimei sale soții, Charlotte Filitti, dar și din/în engleză.

Pentru valoroasele lui contribuții la difuzarea literaturii persane, statul pakistanez l-a onorat cu cea mai mare distincție.

Prin traversarea Styxului, a dispărut unul dintre „ultimii mohicani” clasicizanți ai literaturii române, format la școala poeziei naționale veridice, poet și magistrul deopotrivă, a cărui operă își așteaptă exegetul pe măsură.

Alăturăm o cerere a sa, din 16 octombrie 1991, adresată Arhivelor Naționale Militare din Pitești, care i-a confirmat întru-totul solicitările, o dovadă în plus privind-i calitățile morale de român și intelectuale de excepție pe care le-a acoperit în timpul marilor confruntări armate de pe cele două fronturi ale celui de Al Doilea Război Mondial. Apoi, va suferi rigorile închisorilor comuniste

Poetul Ion Ilarian Postolache

Notă biobibliografică

S-a născut la Adjud, la 18 noiembrie 1916.

1923-1928 - Urmează cursul primar în comuna Răstoaca.

1928-1936 - Elev al Liceului „Unirea” din Focșani.

1930-1931 - În revista „Clasa a III-a” și apoi „Clasa a IV-a”, apar primele încercări literare.

1934 - Adevăratul debut - în revista focșăneană „Căminul”.

1935-1936 - Colaborează la gazetele locale „Atacul”, „Milcovul” și la revista „Pentru Patrie”.

1937 - Apare primul său volum de versuri „Fluturi de bronz”.

1938 - Satisface serviciul militar.

1939 - Student la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București.

- Face parte din cenaclul „Adonis”, în al cărui buletin publică versuri.

- Colaborează la revista „Prepoem”.

1940 - Intră în cenaclul „Sburătorul”, la ale cărui ședințe participă până la moartea lui E. Lovinescu (iulie 1943).

- Publică versuri în „Curentul literar”, „Universul literar” și în alte reviste.

- Organizează două șezători literare la Focșani, la care iau parte scriitori din București și creatori din localitate (Virgil Huzum, I.M. Dumitrescu, El.Iosif, Pavel Nedelcu).

1941 - Apare, în editura cenaclului „Adonis”, poemul divertisment „Hronic”.

1942-1945 - Mobilizat pe front. Încheierea ostilităților îl surprinde la Brno-Ceholovacia.

1945 - Conduce gazeta „Curierul” (Sibiu), pe lângă care înființează un cenaclu literar cu participarea lui Lucian Blaga, Radu Stanca, St.Aug.Doinaș, Ioana

Postelnicu, Ecaterina Săndulescu, cunoscutul caricaturist arhitect Ionescu Silvan ș.a.

1946-1947 - Înființează, în str. Dobroteasa nr.1 din București, un cenaclu literar.

1947-1951 - Funcționar, apoi proiectant la mai multe institute de proiectări.

1966 - Membru al „Fondului literar”. Se retrage la o mică proprietate din comuna Otopeni. Colaborează sporadic la „Luceafărul”, cu versuri și cu tălmăciri din lirica sanscrită.

1969 - Apar volumul de versuri „Grădina de cactuși” și volumul de tălmăciri din lirica sanscrită „Imnuri vedice”.

1970 - Colaborează sporadic la „Argeș” și „Ateneu” cu traduceri din sanscrită.

- Conferențiază la radio la emisiunea „Prietenii mei, scriitorii”.

- Înființează și conduce cenaclul literar „Tudor Vianu”.

1972 - Este ales membru titular al Uniunii scriitorilor.

- Apare volumul de poeme „Orații”.

- Predă editurii alte tălmăciri din sanscrită.

- Lucrează împreună cu Charlotte Filitti la traducerea primului roman englez, „Moartea regelui Arthur” de sir Thomas Malory.

1973 - Proiectează, împreună cu Charlotte Filitti, o antologie de poezie românească în limba engleză.

1973 - „Texte alese din lirica sanscrită”, Editura Albatros.

1974 - „Poezia egiptului faraonic”, Univers.

1975 - „Mahabharata, episodul Nala și Damayanti”.

1982 - „Amurgul zăpezilor”, Eminescu.

1990 - „Mătăanii”, catrene ilustrate de Dragoș Morărescu.

POSTOLACHE D. IOAN (LARIAN)
scriitor

membru titular al Uniunii Scriitorilor
din România

COMANDANTULUI UNITĂȚII MILITARE 02405 - PITEȘTI

Subsemnatul POSTOLACHE D. IOAN (LARIAN), domiciliat în București, B-dul Ana Ipătescu, nr.11, et.2, ap.11, cod 71111, telefon 50.46.04, născut în anul 1916, luna noiembrie, ziua 18, în localitatea Adjud, județul Vrancea, fiul lui Dumitru și al Simina, am fost încorporat în anul 1938 de Centrul de recrutare Focșani. La data încorporării domiciliaș în localitatea Focșani, str. Amorițu nr.33. După încorporare, am fost repartizat, pentru satisfacerea stagiului militar, în Unitatea Escadronul 5/6 Călărași - Focșani, la data de 01 martie 1938. Am fost concentrat din anul 1939 până la data de 01 octombrie 1942 la Unitatea 5/6 Călărași din Focșani.

La data de 01 octombrie 1942 am fost vărsat la Marele Stat Major, Batalionul Depozit ca soldat t.r., în cadrul căruia am figurat până la data de 15 iunie 1945, când am fost demobilizat.

În această perioadă și în această unitate, am fost trimis pe front după cum urmează:

a) - În Est de la data de 05 ianuarie 1943 până la data de 23 august 1943 ca reporter de război ziarist, corespondent de război, calitate în care am luat parte la lupte și am relatat despre luptele de la Azokskaiia, Krimskaia, Starotitoravskaia (Cuban), Kerçi, Anapa, Anapskaia, Stari-Krim, Enpatoria etc.

În această perioadă, în afară de activitatea de reporter de război, am fost numit redactor la ziarul de front: „Ecoul Crimeii” și „Bravii din

Caucaz” de la Simferopol și la „Gazeta Ostașului” de la Odessa, sub comanda lt.G.M. Cantacuzino. Pentru activitatea deosebită depusă de subsemnatul pe front în perioada respectivă, Marele Stat Major, Batalionul Propaganda, cu adresa Nr.943929 din 23 octombrie 1943, îmi comunică asimilarea mea în gradul de sublocotenent.

Posed originalul acestei adrese, pe care o anexez în xerocopie, la fel posed originalele din presă după câteva reportaje.

Totodată, la Divizia a IV-a, Vânători de Munte, sub comanda generalului Manoliu, la Seniskoi am fost decorat cu „Scutul Crimeii, Bărbăție și Credință” și Crucea de Fier cl. a III-a.

b) - Pe frontul de Vest, de la data de 23 august 1944 până la 15 iunie 1945, am participat, tot ca reporter de război, cu Divizia a VI-a, cu Armata I și Armata a IV-a, la luptele de pe Mureș, la luptele de dezrobire a Clujului, Turda, Câmpia Turzii, Careii Mari, Tisza Lök, Tisza Noghizalo, Tisa Dardos, la Nireghihaza, Tokai, Rakamaz, în Tatra la Czerni Balogh, Banska-Bistrița etc.

Rog a mi se elibera un certificat din care să rezulte gradul, stagiul militar, concentrările, stagiul pe front și decorațiile primite pentru a-mi putea stabili drepturile cuvenite ca veteran de război.

București, 16 octombrie 1991.

Ion Larian Postolache

Mihai Luca

George Nedelea - în elita poeziei bârlădene - pe nedrept uitat

Modest, manifestându-se public totdeauna cu reticență, George Nedelea era o personalitate aproape omniprezentă în viața culturală a orașului nostru premergătoare celui de-al doilea război mondial, ca și în peste trei decenii după acest eveniment.

Întâlnit adeseori, aparent abătut, meditativ dar atent și apropiat de oameni, poetul a făcut parte din existența acestei urbe în care a văzut lumina zilei la 14 iulie 1903 și legat, până la contopire de existența acestui oraș cu o atracție aparte față de creatorii valorilor spirituale majore.

Aici a urmat cursurile Școlii primare nr.5 (astăzi Școala generală nr. 2 „Vasile Pârvan”), apoi clasele inferioare ale Liceului Codreanu.

A evoluat prin practicarea mai multor slujbe mărunte (practicant la judecătoria, salariat la bancă, secretar la un avocat...), iar în 1928 este numit bibliotecar la Casa Națională de Cultură „Stroe Belloescu”, unde aportul cărțurării și poetului George Nedelea este remarcabil, probând o devoțiune și conștiinciozitate exemplară în îmbogățirea, conservarea și valorificarea fondului de publicații ale acestei prestigioase instituții care îi datorează mult.

Poet al tuturor anotimpurilor pe care le-a îndrăgit deopotrivă, exceptând iarna care a însemnat mai mult „suferință, lipsuri materiale”, „anotimpul cu care în tinerețe și-a comparat sufletul”: „Mi-e sufletul un hohot surd de vânt/ În miezul iernii, prin câmpii de vată”¹⁾. George Nedelea a cultivat tenace și constant o specie lirică destul de rar întâlnită în poezia cu forme fixe la noi și

anume rondelul.

Dintre anotimpurile anului de spațiul cel mai mare se bucură toamna: „Cad la frunze, cad duim/ Parcă nu mai contenesc./ Cum să calc pe ele, cum/ Fac un pas... dar mă opresc.../ Toamnă, nu te mai iubesc./ Nu ai milă nicidecum!” („Rondel autumnal”).

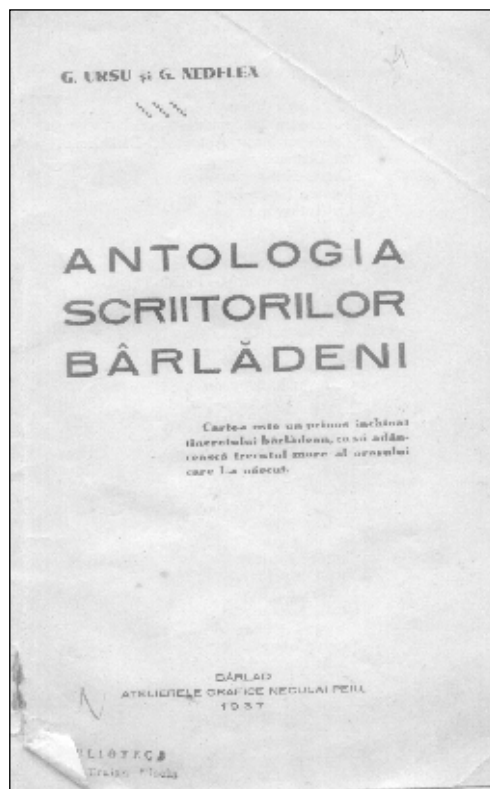
Poetul care a condus în două rânduri cenaclul literar local, care a colaborat la 24 de publicații și a desfășurat o perseverență și prestigioasă activitate în cadrul Academiei Bârlădene, primind și o mențiune în urma unui concurs literar cu un juriu alcătuit în 1948 din scriitorii Gala Galaction, N.D.Cocea, Al.Cazaban, Ion Călugăru și Dumitru Corbea²⁾ a fost îndrăgostit pasional până la sfârșitul vieții de Bârlad: „Pe vechea stradă Epureanu,/ Știută din copilărie/ Pe unde-a stat și Tutoveanu/ Cu-a sa faimoasă-Academie”. Aici îi adresează „Aceleași femei” opt poezii. Aici o cunoaște pe Maria cu care avea să-și întemeieze căminul și pe care o vedea în

întâlneam nu de puține ori, mai ales că lucram la instituția pe care o slujise cu pasiune și rigoare, Biblioteca „Stroe Belloescu”, o apreciabilă perioadă de vreme. Mai mult tăceam decât vorbeam cu o cafea la „Tabac”, pe unde este astăzi Magazinul Tineretului. Biblioteca avea o parte din publicații depozitate într-o dezolantă încăpere, fără nici o ordine, răvășite pe jos și încercam, în întâmpinarea celei de a 60-a aniversări, să gospodărim pe cât se putea mai bine această bogăție inestimabilă. Postul elev de la Liceul Codreanu, în anii primului război mondial, 1917, își așternea în versuri trăirile sufletești din ultima parte a vieții cu nostalgie: „Îmi amintesc și-acum câteodată/ De anii când eram pe la liceu:/ Mă-ndrăgostisem tare de o fată/ Cu ochii căprui și părul greu [...] Acuma sînt bătrân.... De mult sînt tată/ Ba chiar bunic, dar mă întreb mereu:/ Elevu-acela fost-am oare eu?/ Povestea însă, e adevărată” („Îmi amintesc”, 1966).

Poetul a cântat în versurile sale munca, iubirea, etapele vieții, truda plugarului și a minerului, florile și orașul în care a trăit și în care și-a găsit odihna de veci. Din păcate, mormântul poetului este astăzi aproape uitat definitiv și cel care, împreună cu G.G.Ursu, scotea în 1937 o „Antologie a scriitorilor bârlădeni” cu dedicația: „Cartea este un prinos închinat tineretului bârlădean ca să adâncească trecutul mare al orașului care l-a născut” este din ce în ce mai necunoscut. Poate, ca o pioasă amintire, concitadinii vor face demersuri ca manuscrisele lui George Nedelea să fie aduse în Bârlad și într-un timp nu prea îndepărtat, poezia sa să facă obiectul unor apariții editoriale pe deplin meritate.

Note:

- 1) Melania Zvirid, „George Nedelea, poetul și omul” în „Bârladul odinioară și astăzi. Oameni și fapte”, vol.II, p.140. Este cel mai cuprinzător, mai valoros, mai documentat studiu consacrat creației literare a lui George Nedelea, dacă nu singurul care merită să fie menționat. Poate că ar fi de datoria noastră să-i valorificăm moștenirea poetică și întreaga activitate. Într-o notă de la pag.141 autoarea studiului mărturisește că: „Printre manuscrise, un carnețel - cu aforisme - titularizat așa de poet, m-a făcut să sper că viitorul va oferi o plachetă cu poeziile lui George Nedelea, sub acest titlu care conține, de fapt, întreaga modestie ce-a caracterizat viața și întreaga simțire a operei aceluia care a fost George Nedelea”. Autoarea i-a găsit manuscrisul „Gânduri și rânduri” întâmplător „căutând, cu asiduitate, bibliografie adevărată pentru o seară muzeală închinată copilăriei” „într-o bibliotecă din Ploiești” (pag.141). N-ar fi oare îndreptățite demersurile pentru a fi aduse manuscrisele într-o instituție de cultură din Bârlad?!
- 2) Traian Nicola, „Valori spirituale tutovene. Biobibliografii”, vol.5 M-P, 2003, p.266. În „Istoria Bârladului”, vol.II, 2003, numele poetului este întâlnit de 11 ori.
- 3) Cea mai mare parte a versurilor sunt citate din studiul amintit al Melaniei Zvirid.
- 4) Melania Zvirid, op.cit., p.135.

versuri de o simplitate remarcabilă, dar cu o trăire emoționantă ca pe o fată modestă, din mediul rural: „Iubita mea i-o fată de la țară/ Cu ochi aprinși ca pulberea de stele/ Cu mers naiv... dar sprinten, de gazele/ Și cu priviri învăluite-n pară/ Nu poartă pălărie... nici mărgele.../ Vor spune mulți: «O specie bizară»/ Iubita mea i-o fată de la țară/ Cu ochi aprinși ca pulberea de stele” („Rondelul epigramatic”³⁾).

Mai târziu, după stingerea din viață a soției, în rondelul din 1947 „este un plâns omenesc, neîncorsetat în chiar toate canoanele poetice: «Nu mai plâng...dar tare mi-i/ Doar chipul să-ți mai admir/ De când dormi în cimitir/ Viața nu-i precum o știi»” („Marie”⁴⁾).

Prin deceniul al șaptelea, în a doua parte, îl

Theodor Codreanu**O experiență scripturală**

În condiții bibliofile de excepție apare romanul **Filigran** de Alexandru Poamă (Editura Cutia Pandorei, Vaslui, 2004), cu un *Cuvânt înainte* de Teodor Pracsu și cu o *Postfață*, aparținând profesorului și scriitorului Ioan Baban, ambele cât se poate de oneste și la obiect. S-ar putea spune că e un caz „fericit” de literatură de sertar, fiindcă moștenitoarea scrierilor lui Alexandru Poamă s-a nântâmpat să fie un om care și-a închinat viața cărților, în calitate de profesor de limbă și literatură română și de director al Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui. E vorba de doamna Elena Poamă, animatoare de vocație a vieții culturale vasluiene. Din prefața lui Teodor Pracsu, aflăm că acest roman era gata în 1989, înainte de evenimentele din 22 decembrie, și că fusese încredințat Editurii Eminescu. Altminteri, Alexandru Poamă trecuse de proba debutului editorial în 1988, cu o carte de povestiri pentru copii, *Sorin și Sorina*, la Editura „Ion Creangă” din București. Mai mult, în 1989 i s-a pierdut în redacție un alt volum, **Chip dulce de copil**, la aceeași editură. Am evocat toate acestea spre a evidenția că autorul își împlinise deja ucenicia scriiturii și trecuse la o altă treaptă profesională - aceea a romanului pentru alte vârste. Rămâne să ne întrebăm de ce în anii de după 1989, cât i-a mai fost să trăiască, înainte de tragicul accident, Alexandru Poamă nu a insistat pe drumul consacrării beletristice, dat

fiind că scriitura din **Filigran** atestă o certă maturitate artistică, autorul stăpânind cu profesionalism tainele textualității celei mai rafinate, în pas cu a generației '80. Răspunsul ar putea fi că autorul și-a descoperit, între timp, o altă vocație, aceea jurnalistică, în prelungirea celei de reporter radiofonic. S-a aventurat, altfel spus, în vâltoarea unei pasiuni mai pragmatice, necesare contextului marilor bătălii politice din primii ani postrevoluționari. Altminteri, fenomenul a fost vizibil pe scară largă și la autori consacrați. Cu siguranță, dacă ar fi trăit, Alexandru Poamă s-ar fi întors la uneltele dintâi. Același Teodor Pracsu îi prevedea un viitor de „mare prozator”. Nu știm cât de mare va fi fost, însă tipărirea romanului **Filigran** în acest an poate fi considerată ca o revanșă postumă a prozatorului artist asupra luptătorului în arena publică. Probabil că nimic nu se petrece la întâmplare, deși trăim în contextul unei filosofii care pariază extrem pe **hazard**.

Un alt posibil răspuns la „neglijența” cu o carte care ar fi trebuit să apară în 1989, mi-l extrag din natura romanului **Filigran**. Destinul vag biografic al protagonistului Paul Alexandrescu încheie o epocă literară, în prelungirea epigonică a literaturii despre „obsedantul deceniu”, care culminase cu o răsunătoare izbândă - **Cel mai iubit dintre pământeni**, de Marin Preda. Intuiția critică a lui Teodor Pracsu a fost și de astă dată singură

înscrindul pe Paul Alexandrescu în tipologia lui Victor Petrin. Numai că Marin Preda avea **geniul obiectivității** și nu-l transformă pe protagonist într-un **inadaptabil** de felul personajului omonim al lui Al. Vlahuță sau al eroilor din provincia sadoveniană. Paul Alexandrescu are o anume mândrie de „neînțeles”, el întruchipând reacția ideologică la o ideologie socială mutilatoare, mai mult decât orwelliană. Alexandru Poamă acordă încredere **excepției**, fiindcă asta este sau se consideră protagonistul din **Filigran**. N-a avut suficientă perspicacitate să înțeleagă că **obiectivitatea** romanescă începe nu cu **excepția**, ci cu existențele comune. De aici și strădania de a compensa deficitul de viziune cu un spor de rafinament al scriiturii. Titlul **Filigran** îmi grăiește în acest sens și reușita stilistică certă a romanului ar fi putut fi premisa atingerii unor mari performanțe ca prozator matur. Dar e vorba, totuși, de simple virtualități, de un proiect rămas în arheitatea lui absconsă. Doamna Elena Poamă se-ntreba la Salonul de carte de la Biblioteca „Gh.Asachi” din Iași dacă romanul **Filigran** merita să fie scos din uitare. Neîndoielnic că merita, fiindcă dezvăluie nu numai potențele creatoare ale unui intelectual de valoare, dar îmbogățește și peisajul prozei de azi, într-un spațiu cultural, cel vasluian, destul de sărac în atari contribuții.

Petruș Andrei**„Vara visurilor mele”**

Aflat la cea de-a treia ediție, concursul de creație literară „Vara visurilor mele”, organizat de revista „Amurg sentimental” - București - și cenaclul „Visătorii” al Grupului Școlar Puiesti - Vaslui, își încununează creațiile premiate într-o antologie din colecția „Primăverile cuvântului”, prin strădania scriitorului Ion Machidon, creatorul acestui adevărat fenomen literar.

Ideea concursului i-a venit poetului Ion Machidon într-o binecuvântată toamnă a anului 2001 când, la o lecție de „Limba și literatura română”, la care au participat peste 35 de profesori de licee, l-am avut ca oaspete, împreună cu alți colegi de-ai Domniei sale. Tot atunci mi-a înmănat și trofeul obținut la concursul de poezie „Mihai Eminescu”. Am îmbrățișat cu dragă inimă propunerea, țelul nostru fiind același ca al tuturor organizatorilor de concursuri literare de a umbla cu „nuielușa de alun” pentru a descoperi „ape subterane”. (...)

Am prețuit poezia care, fie lirică, fie dramatică sau epică, fie clasică sau modernă, se adresează etic, etnic și estetic, inimii și cugetului, apreciind, de asemenea, proza, teatrul și eseul autorilor care, fără îndoială, se vor impune în câmpul literelor românești în viitorul nu prea îndepărtat.

În antologia „Vara visurilor mele”, ediția I, 2002, eseistul Ion Machidon își exprimă câteva opinii care își păstrează prospețimea și valabilitatea:

„*Concursul nostru a avut bucuria de a găsi și lucrări scrise cu real talent, purtând semnătura unor scriitori cu îndemănare în arta literară. Cu har, am spune! Cititorii se pot convinge citindu-le creațiile din paginile antologiei de față, a cărei apariție n-ar fi fost cu puțință, dacă nu ar fi fost ei, laureații concursului nostru, dorim să-i motivăm prezența în orizontul concursurilor de creație literară drept imbod de bucurie și mulțumire sufletească pentru cei care iubesc anotimpul vara, când pentru cei mulți se hotărăște soarta concediilor de odihnă, plecări la munte, la mare, la țară, ori, pur și simplu, pentru odihnă și recreere. Și,*

cum poezia stă la îndemâna oricărui om sensibil la frumos, am gândit că un concurs ca al nostru ar fi binevenit spre inimile creatorilor și cititorilor pentru timpul lor liber.

Cunoscutul scriitor, colonel ing.dr. Nicolae Rotaru, prefațează antologia din acest an semnându-i fiecărui laureat câte o „Legitimă de acces” spre muntele Olimp:

„*Plutonul aleșilor din marele detașament al chemațiilor acestei ediții a lăudabilei inițiative de sprijinire a creației, cu care se pot mândri revista „Amurg sentimental” și Cenaclul „Visătorii” al liceenilor din Puiestii Vasluiului este un eșalon al unei trinități calitative incontestabile: valoare, talent, frumusețe*” (...). Personal, pariez pe visurile împlinite ale acestor veri, când, într-un decor de basm și mister, la Mărțișorul argezeian am fost martor și complice la anunțarea izbânzii unor olimpici ai rostirii și ai tainei condeiului.

Deținătorul „Marelui Premiu” pentru poezie este poetul Ștefan Balău din orașul lui Bacovia. În „Singurătatea din cala unei nave”, „în această bibliotecă igrasioasă cu pește”, poetul, visând la o „Seară de toamnă” când „femeile aprind lămpile îndărătul perdelelor”, se simte atras de „Depărtări”. „Pe țărnuț lacului înghețat” sau „Pe malul lunii”, el trăiește „Singurătatea unor dimineți tăioase”.

Gândul la „Joc” vine numai în „Seara când îți aștepți copiii”; atunci, poetul, stimulată de „tăcerea” ființei iubite își face datoria sa de bărbat arătându-i acesteia „dragostea” plutind alături de „durere”.

Premiul I poposește, asemeni unui fulg de nea pe o statuie, la Cristina Popa din Gherla, Cluj. Pe „bolta iubirii”, cel îndrăgît este „soarele însuși”; într-o lume a dezamăgirilor, el este lumină, căldură și certitudine. Aflată la vârsta întrebărilor („Oare lumea-i plină doar de oameni răi?”; „Mai există un Eu oare?”), poeta, asaltată de „Comparații” și cuprinsă de „Revoltă”, invocă ființa iubită căreia îi cere imperativ: „Redă-mi speranța/ Și liniștea-mi demult pierdută/ Și mă sărută”.

Într-un tulburător dialog cu aceea care i-a dat viață, Synthia

Albulescu, din Pitești, deținătoarea Premiului II, este cercetată de o „Neliniste” existențială: „Cerule în ochiul său rece mă cheamă:/ Ninge cu aripi de lebădă, mamă!”. „Adevărul” este că „Arpeggiu” conține note din gama wagneriană-stănesciană iar „Cântec de lut” și „Cântec” au ceva din inefabilul eminescian al inegalabilului „Mai am un singur dor”, dovada vie că toate cântecele din „Durere” se nasc.

Bacovian până în măduva oaselor, poetul Florian Adrian Răruiu, din București, este deținătorul Premiului III. „Vara visurilor sale” însă abundă în „Secvențe de toamnă” când „e ploaie” și „e jale”, iar vântul îi „spulberă” în cele din urmă visul. Din recuzita simbolistă nu lipsește aproape nimic: corbii, abisul, întunericul și, anacronic în zilele noastre dar poetic, romantic și simbolist în același timp, felinarul...

Într-un „Oraș cenușiu”, iubirea poetului devine „Poveste și regret” iar „fericirea” un „dulce ideal” pentru cel „Condamnat să fie om”.

Tot bacoviană și ploaia poetei Ancuța Chichifoi din Medgidia, deținătoarea unei mențiuni: „Plouă,/ Plouă,/ Plouă cu globuri de flori,/ Mă plouă pe asprele-mi aripi”. „Suflet auster”, Ancuța este cuprinsă, uneori, de „Pasiune”, de un fel de „Nebunie albastră” care băntuie, în general, poezii și atunci poeta mai uită de „Geometrie” sau chiar de „Geneză” și-și exprimă o „Dorință” care te lasă fără „Replică”: „Să înving!”, spune poeta. „Să dea Domnul!”, spunem noi. O primă victorie a obținut deja.

Poeta Elena Olariu din Răducăneni- Iași își moaie sufletul în „Balsamul Învierii” și, aspirând spre înălțimi, zugrăvește „lubita maică” a fiecăruia dintre noi, dedicând un „Poem luminii albastre”. „Copilul albastru” își are „Geneza” într-un „amestec de pământ de grădină” cu „un amestec de stâncă și ploaie”, fiind în cele din urmă „un amestec de moarte și viață”. Alteori, poeta, cercată de „Spleen”, caută „Jumătatea inelului” și închină o „Odă iubirii” și „Ioanei”.

Din Botoșani, orașul sanctificat de sacralul Eminescu, poeta Alexandra Vatamanu cântă „Fecioara din Magdeburg” și, în timp ce ascultă „Sudul mării cum își mișcă aripile saline”, privește cu teamă în suflet și deznădejde „Eclipsa de lume”.

În vers clasic sau modern, poezii premiați sunt romantici, „Frumoși nebuni ai marilor sau micilor orașe, ai târgurilor sau chiar ai satelor, care privesc în sine și în jur de sine prințând în cuvinte, potrivite sau nu, câteva clipe de viață adevărată, trăită sau visată. Ei își cântă ori își plâng iubirea, dezamăgirea sau tristețea, își exprimă speranța într-o altă devenire și, mai ales, trudesca la statuia timpului cioplindu-i chipul în marmura viersului. Le dorim în calea vieții (de poezii) numai flori (de stil), putere de muncă, voință, lauri; lectură întinsă și intensă și viață lungă... cât o eternitate.

Andra Maria Vlaicu ia Premiul I pentru proză, dar este o poetă autentică.

Ea-și prefațează bucățile sale de proză cu următoarea poezie:

„A mai trecut o vară,/ A mai trecut un an,/ Iubita mea din Toamnă,/ Cad frunze din castan.../ A mai trecut un secol/ Și încă ne iubim;/ Iubita mea din Toamnă,/ Visăm să-ntinerim./ Și va mai trece unul,/ Mai mult ne vom iubi,/ Iubita mea din Toamnă,/ Iubita mea dintâi”. Prima proză este un veritabil poem închinat iubirii: „Rostește-i numele și va veni la tine, printre petale de trandafiri, sărutări tandre și versuri melancolice scrise cu grijă pe o inimă îndrăgostită” („Vara visurilor mele”, 2004, p.31).

A doua proză este un protest vehement împotriva războiului și a celor care-l declanșează; este, în același timp, și o convingătoare pledoarie pentru pace și credință, „Crucea” de argint a preotului salvându-i acestuia viața:

„Printre brațele lungi și grele ale timpului, printre rugăciuni arzătoare și gloanțele de durere ale vieții, toți pașim cu grijă, purtându-ne crucea” (p.38).

Camelia Gabriela Lungeanu, din Sinaia, este deținătoarea Premiului II.

„Podul”, o proză scurtă dedicată Manuelei, este inspirată din tragedia poporului sârb. Spațiul și timpul sunt aproape de noi și eroii sunt aproape de inima noastră.

Oana Roxana Frumuz (București) obține cu ingenioasa „Rețeta vieții” și rețeta succesului. O „Poveste din Cartea Veche” ne sfătuiește cu înțelepciune că timpul nu trebuie oprit în loc, ci trebuie trăit intens cu fiecare clipă fericită sau dureroasă, ceea ce ne sfătuia însuși Horațiu. „Marele Pici” este o mică povestire didactică pentru a-i face pe copiii americanilor ascultători și silitori că pe ai noștri îi cumințește foamea și frigul.

Niram Georgés din Medgidia a primit mențiune specială pentru piesa „Îngropați-l pe Laren!”. Cele patru personaje, având numere ca toți deținuții, își petrec timpul în închisoare, convorbind și enunțând, din când în când, adevăruri dureroase ca, de pildă, că în România „se trăiește bine sub pământ” sau că noi, românii, „suntem la secole distanță de civilizație”, de aici, replica finală: „Am înnebunit cu toții, vreau un duș rece și o spălare a creierului înainte de culcare”. Este suficient să se deschidă televizorul!

Despre televizor și despre „Presa din România” ne vorbește și Iulia Cristina Cojocar, din Caransebeș, și obține cu eseul astfel intitulat Premiul I.

Eseista are dreptate: în România, ajunsă acum „de râsul lumii”, „totul este posibil”, numai că speranța ei și-a noastră într-o schimbare s-a spulberat. Deocamdată!

Felicităm pe laureații acestei ediții dar și pe ceilalți concurenți și-i anunțăm pe această cale că le vom citi cu aceeași răbdare, atenție și confraternă grijă, producțiile viitoare. Concursul continuă!

Petruș Andrei

Vorbii-mi despre Dumnezeu

Era, pe-atunci, o zi cu soare
Și în a lacrimilor vale
De-odată-am întâlnit în cale
O pasăre, un ram și-o floare.

Dar ramura era uscată
Și pasărea era tăcută
Iar floarea încă necrescută
Și le-am rugat pe toate-odată

De Dumnezeu ca să-mi vorbească

Iar El să ne binecuvânte:
Și pasărea-ncepu să cânte
Și floarea începu să crească
Și ramura să înflorească.

Evangelia după Petru

„Părinte, eu nu am lumină
Și, din păcate, nici credință
Căci viața toată mi-a fost plină
Atâta doar: de suferință.

Părinte, nu mai cred în Tine
Și n-am ce dărui-ntru Domnul
Aș da dar n-am nici pentru mine
Că mi-i sărac până și somnul!”

„Tu, fiule, dă fără teamă
Din ceea ce ție-ți lipsește,
De altele nu ține seamă
Că dar din dar se dobândește.

Tu ia și-mbracă dezbrăcatul
Și însetatul îl adapă,
Îndestulează-nfometatul,
Deși n-ai după ce bea apă.

Ființa să-ți salvezi, se poate
Și-abia atunci ți-i casa plină
Când și în suflet ai de toate:
Credință, hrană și Lumină!”

N. Mitulescu

Pe cea de-a șaptesprezecea treaptă a consacrării

Desprinsă din glia strămoșească a plaiurilor bărlădene și propulsată în una din comunitățile românești din diasporă, Augustina Vișan Arnold, personajul principal al modestului meu demers, așa-zis literar, și-a dedicat neobosita și tumultoasa ei viață, de până acum, medicinei (profesia de bază) și poeziei care, ușor se poate desprinde din opera sa, o descătușează dintr-un univers banal distilându-i întreaga gamă de idei și aspirații.

Așa se explică faptul că Augustina Vișan a creat și publicat circa 3000 de poeme înmănușiate într-un număr de 17 volume care au format o constelație ordonată pe un segment poetic ce pornește de la un lirism discret, plin de eleganță, și până la versul plin de forță, de vitalitate, exploziv și chiar înțepător.

Și acest lucru se explică prin faptul că Augustina Vișan este poeta care în permanență are de spus ceva, simte nevoia să ne spună ceva, iar bogăția imaginilor și ideilor sale cer a fi redată și translate în sufletele semenilor ei, iubitori de poezie.

Demersul pe care am intenționat să-l fac, cu privire la apariția celui de al șaptesprezecelea volum de poeme, semnat de Augustina Vișan și frumos intitulat **Cupa de lotus sau Metamorfoza sufletului** (ce frumos spus!), a trebuit substanțial revizuit, prescurtat și adaptat spațiului care mi-a fost rezervat.

Consider că, pentru început, nu este lipsit de interes să amintim cititorilor, succint, titlurile și cadența apariției operelor acestei inepuizabile creatoare, plină de energie și talent, pentru a ne putea da seama de eforturile intelectuale, de intensitatea și complexitatea lor, de sensibilitatea spiritului ei, de construcția inconfundabilă, care au transformat-o într-o „sclavă” a poeziei:

La margine de Iași (1995); **Miros de crizanteme** (1996); **Lacrimi în metamorfoză** (1997); **Flori de tei** (1998); **Crini** (1998); **Nuferi pe lacuri** (1999); **Flori de liliac** (1999); **Condurașii sau visării nevinovate** (2000); **În umbra perilor dintr-**

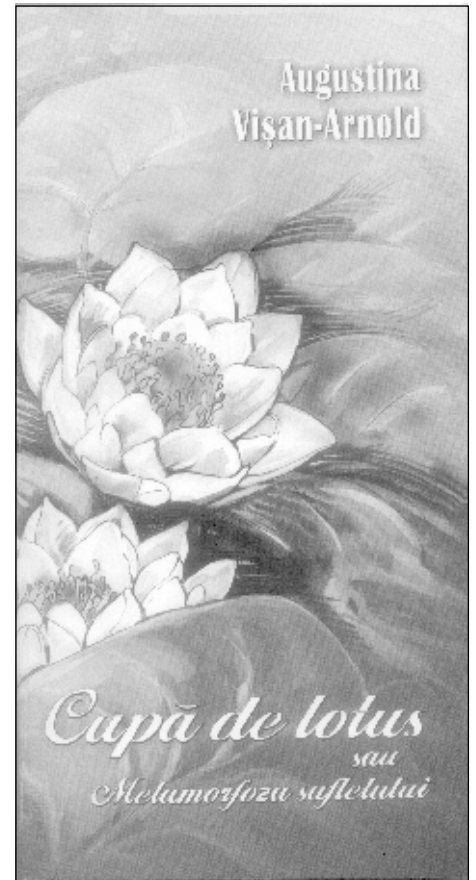
o grădină (2000); **Narcise sau coroana simțirilor** (2001); **Bujorii sau amintiri ieșene** (2001); **Nu mă uita, TU, Doamne!** (2002); **Primăvara cireșilor în floare** (2002); **Culegători de flori sub lună** (2003); **Înfloriri de orhidee sau gânduri stihuite** (2003); **Cale sau imacularea gândirii** (2004); **Cupa de lotus sau metamorfoza sufletului** (2004).

Citind numai titlurile din acest simplu inventar ne putem ușor da seama de universul tematic pe care, cu limpezime și cu prospețime ideatică, îl asaltează cu un patos incandescent convingându-ne, totodată, de extraordinara fertilitate a talentului său metamorfozat în poeme publicate în câte unul sau două volume anual.

Cupa de lotus cuprinde un număr de 222 poeme a căror tematică nu se desprinde din contextul celor apărute anterior (dragostea față de oameni și de natură, nestăvilul interes pentru cunoaștere a locurilor și a tot ce a creat mintea omenească, profunde sentimente patriotice, romantica nostalgie a amintirilor etc., etc.), numai că, pentru cine i-a parcurs opera își poate da bine seama de evoluția, în timp, a modului de construcție poetică, de cristalizarea, selectarea și prospețimea limbajului, de complexitatea și metamorfoza ideilor care, plămădite fiind cu pricepere, cu dragoste și har, ne conving de felul în care poeta a evoluat și a înțeles să perceapă lumea înconjurătoare.

Poemele ei, de factură modernă și originale, reprezintă o revărsare năvalnică de sentimente interioare refulate și transformate într-o adevărată și copleșitoare dăruire a gândurilor sale, a bucuriilor, a amintirilor și speranțelor căci, spuneam cândva, cu ocazia apariției unui volum anterior, Augustina Vișan Arnold este o visătoare, o romantică, poezia ei mustind de bucurie, dar și de durere, de pesimism, dar și de optimism, de bunătate, de admirație pentru ca atunci când invidia și răutatea omenească intervin în viața ei, poezia să fie transformată într-o necruțătoare armă îndreptată împotriva impostorilor.

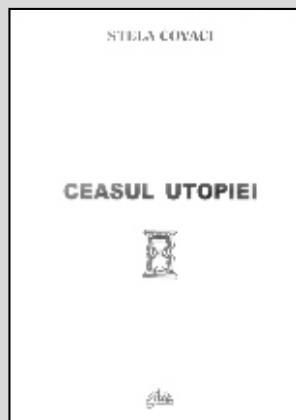
Cupa de lotus sau Metamorfoza

sufletului vine să întregască și să desăvârșească un adevărat concert liric al cărui acte, reprezentate prin cele 17 volume de poeme, se înscriu pe o traiectorie cosmică tinzând spre apogeul unui **concert divin**, plin de strălucire și măreție.

Așa după cum am spus încă de la începutul acestor puține rânduri, spațiul nu mi-a permis să pătrund mai mult în universul liric al celui de al șaptesprezecelea volum, de aceea recomand, cu toată căldura, parcurgerea cu atenție a poemelor arnoldiene, acestea putând fi găsite atât la Biblioteca municipală „Stroe Belloescu”, cât și la Biblioteca de la Casa de Cultură „George

SEMNAL

Stela Covaci

Ceasul Utopiei

Volumul de versuri conține două cicluri. Primul ciclu, **Foșnet ascuns**, cuprinde poeziile scrise între 1956-1958. Al doilea ciclu, **Comori descătușate**, cuprinde poeziile din perioada 1960-1964.

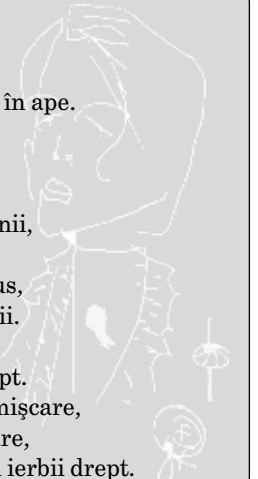
Redăm poezia „Liberare” din ciclul „Comori descătușate”, p.39.

Liberare

Am revenit, în lume, iarăși om...
Ca-ntotdeauna toamna se oglindea în ape.
Vroiam să fiu și singură și-aproape
De cei ce-i părăsisem. Și să dorm.

Parcă-amorțisem în cântecul fântânii,
Mai pală decât palidul apus,
Iar sufletul simțeam ca pe-un intrus,
Când umerii mi-i copleșeau salcâmii.

Iubirea răvășită se zvârcolea în piept.
Mă-ndrăgosteam din nou de fiecă mișcare,
Timidă-n umilință eram atât de mare,
Creșteam din nou din mine ca firul ierbii drept.

Petruș Andrei**Ars poetica**

În lumea nimănu și-a tuturor
Pe-al vorbelor întelenit ogor
Trudesc și eu cu spor și fără spor.

Mă-ndepărtez de partea unde-i frig
Ca-n cele patru zări să nu mai strig
Și partea însorită să câștig.

Arunc în brazdă aurii semințe
De bucurii dar și de suferințe
Că se usucă fragede dorințe.

De voi pleca în lumea cea pribeagă,
Eu am să las recolta mea întreață
Să vină alții ca să mi-o culegă...

Se va găsi vreun semen ca să spună
Când va-mpleți, din spice, o cunună
Că am făcut și eu o treabă bună.

Din locul meu, al vârfului cu dor,
Am să privesc senin și gânditor
Spre lumea nimănu și-a tuturor.

Pygmalion

Dintr-o mână de cuvinte,
Când un dor în gânduri suie,
Tot încerc să fac statuie
S-o înalț peste morminte.

Vreau să prind în chipu-i viu
Cu sclipirea-i jucăușă,
Dintr-a inimii cenușă
Să alung, cumva, pustiul.

Albul tainic se revarsă
Ca un nimb al lunii pline
Și al liniștii depline
Peste-un vârf de stâncă arsă.

Mâna-ncet devine alta,
Tot mai grea-ndeletnicirea,
De un timp numai iubirea
Pare că mai ține dalta.

Ziua a-nceput să crească
Inundând-o în lumină
Și, din voia cea divină,
Piatra-ncepe să vorbească.

Elena Popoiu**Jules Verne - 2005**

«Oricât aş născoci, aş exagera, voi rămâne mai prejos de realitate.»

Jules Verne

«Monumentul funerar de la Amiens [...] îl înfățișează pe Jules Verne ridicând lespeda grea și ieșind pe jumătate din mormânt, cu fața și brațul drept ridicate spre cer. În perspectiva comemorării din 2005, cuvintele săpte atunci în marmură sunt mai îndreptățite astăzi ca oricând: „Spre nemurire și tinerețe eternă”».

Ion Hobana

«Totul a fost spus, noi venim prea târziu...», ne avertizează clasicul La Bruyère. Să credem oare că și despre Jules Verne s-a spus tot în această sută de ani de nemurire? Într-un secol și jumătate de expunere neconținută în fața ochilor și judecății publicului planetar, cele 15-20.000 de file de manuscris s-au multiplicat în milioane de volume, au fost tâlmăcite în zeci de limbi și transpuse în kilometri de peliculă. O operă totalizând 98 de romane, nuvele, piese de teatru și alte scrieri a fost supusă mereu altor grile de lectură; cititori majoritar tineri și entuziaști dar și condeie critice au alcătuit în timp o exegeză impresionantă care naște o întrebare constantă: de ce Jules Verne? Răspunsuri? Toate vechi și... noi toate.

I se recunosc unanim meritele de *romancier profet și de născocitor de himere*. Înzestrat cu o curiozitate de nestăvilit și cu o imaginație poetică, Jules Verne a știut să transpună în idei, cuvinte și imagini toate așteptările epocii sale și să deschidă mințile pământenilor către noi viziuni asupra lumii, mai exact a lumilor. «El ne-a oferit», se putea citi în editorialul din 15 aprilie 1905 al publicației *Magazine d'Education et de Recreation*, «cea mai minunată idee despre ceea ce pot face inteligența, voința, ingeniozitatea umană; el a creat generația actuală de călători, colonizatori, oameni de acțiune care își au visul, mirajul, idealul lor și, astfel, a fost un educator de prim rang»(1).

De unde a pornit totul?

Stricto sensu, din Nantes, orașul natal, cu Loara, insulele, portul și corăbiile sale, cu Grădina Botanică și luxuriantul său patrimoniu vegetal. Toate acestea i-au hrănit închipuirea și au constituit creuzetul inspirației pentru călătoriile sale reale, dar mai ales pentru *Călătoriile extraordinare*.

Cum studii cât se poate de serioase analizează conținutul științific al opereii verniene, este interesant să amintim opinia contemporanului său, Émile Zola: «Jules Verne nu scrie de fapt romane. El transpune știința în dramă, se avântă în închipuiri fanteziste întemeindu-se pe datele științifice actuale». Așa se face că apelativelor mai sus citate i se mai adaugă unul: *Jules Verne - creatorul romanului științific*. Privirea pe care o îndreaptă asupra științei și tehnicii secolului al XIX-lea este originală din cel puțin două motive: pentru că deschide calea către inovație, dar și pentru că extrapolările sale au un declarat scop educativ, iar mașinăriile pe care le născocesc sunt deopotrivă idealiste, plauzibile și simbolice. Cercetători ai istoriei și tehnicii - care nu sunt numai decât vernieni - s-au aplecat cu interes asupra studiului cunoștințelor epocii, asupra surselor folosite de scriitor, asupra viziunii sale despre progres.

Jules Verne a dăruit, a însuflit cititorilor săi de toate vârstele interesul pentru știință și pentru descoperire. Aici apare și un fertil teren de lucru pentru vernologii secolului al XXI-lea, invitați să continue întrebările și răspunsurile predecesorilor. Dacă Jules Verne ar trăi astăzi, ce lumi noi ar putea el imagina? Martor al epocii noastre, și-ar alimenta neîndoiește ficțiunile cu ultimele date ale cercetării în domeniile cele mai diverse: explorarea planetei Marte, clonarea, biotehnologiile. Ne întrebăm: care să fie astăzi îndemnul care-i animă pe oamenii de știință? Ce noi târâmuri încearcă să exploreze? Ce mari aventuri sunt în curs de desfășurare? Cine sunt moștenitorii curiozității lui Jules Verne și cine actorii cercetării de astăzi, noii pionieri ai explorării științifice?

În plan literar, succesul și prolificitatea SF-ului constituie un răspuns promițător: deținători ai rețetei verniene care și explorează lumea pentru a-i anticipa viitorul, noii maestri ai anticipației au căile gata trasate și, în plus, beneficiază de provocările unor prefaceri și mai stimulatoare pentru imaginațiile mileniului III.

Anul 2005 îl omagiază pe Jules Verne propunând o prelungire a opereii sale pentru construirea unor lumi noi. Așteptând scenariile unor minți iscoditoare, comunitățile orașelor franceze care i-au marcat destinul, Nantes și Amiens, au gândit și demarat încă din 2004 programe originale și extrem de diverse.

Astfel, au plănuț realizarea unei legături artistice între cele două orașe: o sculptură, imaginată și lucrată timp de 6 luni de copii nantezi, va intra simbolic în pământ și, după o călătorie în adâncuri, va ieși la lumină în Amiens, mijlocul de propulsare fiind o erupție vulcanică!

Tot la Nantes se desfășoară, începând din anul 2000, festivalul de SF cel mai important din Europa, *Utopiales (Les Utopiales)*. Directorul artistic, Patrick Gyger,

conduce și *Casa Depărtărilor (La Maison de l'Ailleurs)*, un Muzeu al SF-ului, utopiei și călătoriilor extraordinare, cu sediul în Elveția la Yverdon-les-Bains. Crescute la umbra personalității tutelare a lui Jules Verne, *Utopialele* își propun în acest an centenar «să re-încânte lumea», după cum declară Patrick Gyger: «Genul SF funcționează înainte de toate ca o oglindă deformantă a realității, ca un instrument de explorare a realului care proiectează o lumină extrem de vie asupra prezentului nostru, așa cum înțelegea s-o face Jules Verne în urmă cu mai bine de un secol.» Un dialog fertil între oameni de știință și artiști, între arhitecți, urbanisti și scriitori SF, o declinare a genului sub toate formele -carte, film, benzi desenate, arte plastice, jocuri video, iată ce-și propune ediția 2005 a Festivalului dotat și cu două distincții: *Marele Premiu al Imaginarului* - cea mai înaltă distincție literară franceză în materie, și *Premiul Utopia* - chemat să evidențieze importanța unei opere în peisajul internațional al genului SF.

Un alt mare semnal: cunoscuta Editură *Actes Sud* își propune să reediteze titluri verniene mai puțin populare cât și capodopere intrate într-un con de umbră, toate grupate în colecția *Lumi cunoscute și necunoscute* - cu trimitere la subtitlul dat *Calătoriilor extraordinare* de editorul Pierre-Jules Hetzel. Coordonată de astrofotografal nantez Olivier Sauzereau, colecția va cuprinde 9 lucrări, fiecare prefăcută de o personalitate în măsură să aducă o viziune originală asupra operei; 80 de imagini color, realizate de pictori și graficieni contemporani, vor ilustra 4 din cele 9 lucrări format 22/28 cm, fiecare având 250-300 de pagini. Este cunoscut că programul editorial conceput de Pierre-Jules Hetzel acorda desenelor și gravurilor rolul de comentariu în imagini al romanelor.

Exigența estetică, bunul-gust înăscut ca și un simț comercial fără greș l-au ajutat pe primul editor al lui Jules Verne să supravezeze, în colaborare cu autorul și ilustratorii aleși, un program iconografic care s-a dovedit a fi un complement ideal al textelor verniene. Ilustrațiile comandate pentru actuala colecție, realizată în parteneriat de editura *Actes Sud* și municipalitatea din Nantes, vor să respecte această tradiție.

Cu mare interes este așteptat filmul-portret *Jules Verne, călător extraordinar*, al cărui scenariu a fost scris de Olivier Sauzereau; în curs de turnare, filmul regizat de Paul Comet își propune să elibereze imaginea verniană de clișee care ar putea-o încremeni: Jules Verne nu este doar un autor pentru copii și adolescenți, nu este doar părintele romanului de anticipație și nu a călătorit doar imaginar. Autorii filmului pledează pentru recunoașterea dimensiunii vizionare a unei opere care pune în scenă o planetă, Terra, văzută ca un spațiu ai cărei locuitori călătoresc deja fără să se simtă constrânși sau blocați de frontiere.

Poșta franceză editează pentru *Anul Jules Verne* o serie intitulată *Personaje celebre*, formată din 6 timbre cu efigia a 6 din cele mai îndrăgite personaje verniene: Nemo, Phileas Fogg, Michel Ardan, Lidenbrock, Michel Strogoff, Samuel Ferguson.

Navigatorului Jules Verne i se va reconstitui «flotila». În primul trimestru al acestui an, Asociația Nanteză pentru Salvarea Patrimoniului Maritim și Fluvial va pune în lucru proiectul reconstruirii unuia dintre iahturile autorului, botezat *Saint Michel II*.

Centenarul Jules Verne, înscris în anul cultural UNESCO, va cunoaște, desigur, în toată lumea, efervescența marilor evenimente de gen. Dintotdeauna atentă la semnalele lansate de și dinspre Franța, România nu numai că nu va lipsi din concert, dar a prezentat deja uvertura sub o baghetă de marcă: în noiembrie trecut, la Târgul de Carte Gaudeamus, a fost lansat volumul lui Ion Hobana *Jules Verne - chipuri, obiceiuri și peisaje românești*, apărut la Editura Pro. Neobosit și pasionat vernolog, fervent susținător al literaturii SF (a inițiat recent colecția *Maeștrii anticipației clasice*), scriitorul, tutovean de obârșie, a ținut să participe, în decembrie 2004, la prezentarea volumului în Bărlad, onorând reuniunea Societății culturale *Academia bărlădeană*, al cărei membru de onoare este.

Cartea lui Ion Hobana deschide incitant anul Jules Verne. Perspectiva aleasă de autor - români și România în romanele lui Jules Verne - propune noi căi pentru exegeza verniană și reprezintă continuarea și aprofundarea unei migăloase cercetări, de-a lungul căreia pasiunea călătorului de noi unghiuri de abordare și de inedite conexiuni se îmbină cu vigilența unei minți deschise oricărei noi ipoteze de lucru, dar egal de prompte în a invalida orice speculație nefondată asupra unei opere făcute, ce-i drept, să inflameze imaginația.

Cele cinci piese aflate în dosarul alcătuit de Ion Hobana și menit să probeze interesul lui Jules Verne pentru spațiul carpato-danubian, sunt romanele a căror acțiune se desfășoară parțial pe meleaguri românești: *Încăpățânatul Keraban* (1883), *Mathias Sandorf* (1885), *Castelul din Carpați* (1892), *Claudius Bombarnac* (1892), *Frumoasa Dunăre galbenă* (1901), romane care oferă materie pentru cinci din cele nouă segmente ale volumului.

Având exercițiul dar și voluptatea scotocirii arhivelor, a confruntării surselor și a corectării erorilor de informare sau de interpretare, Ion Hobana prefătează cele cinci aplicate și minuțioase analize ale romanelor mai sus menționate, cu două capitole menite a da măsura impactului provocat în epocă de moartea scriitorului, inclusiv în publicistica românească (*Măiestrul e mort*), dar și a disocia adevărul de legenda care s-a țesut în jurul lui Jules Verne (*Legendă și adevăr*).

Un interesant, consistent și adesea surprinzător *Portret in oglinzi* este consacrat imaginii lui Jules Verne în publicistica și critica noastră literară. Predominant elogioase, semnalele, articolele critice sau studiile alcătuiesc un dosar convingător al prezenței scriitorului francez în sfera de interes a publicului cititor și a comentatorilor români, fie ei simpli publiciști ori condeie reputate. De la tonul sobru al unei scurte notițe apărute la rubrica *Revista Bibliografică externă* a numărului din 1 ianuarie 1873 al mensualului ieșean *Convorbiri literare* - aproape sigur prima menționare a numelui lui Jules Verne în România - până la entuziasmele rânduri semnate de un Mircea Eliade (în 1957), un Mihail Ralea (în 1964) sau un Alexandra Rosetti (în 1986), participăm la constituirea unui portret semnificativ nu numai pentru nivelul receptării unui scriitor de faimă mondială în conștiința critică românească, dar și pentru deschiderea acestei conștiințe, dovedind intuiție și curajul de a paria pe un gen infinit mai complex decât l-ar defini titulatura de *științifico-fantastic*, și pe o operă fascinantă prin originalitatea simbolurilor, *inepuizabilă comoară de imagini și de arhetipuri*.

Dintr-o bibliografie însumând 185 de titluri, între care 30 sunt lucrări apărute după 1990, Ion Hobana alege ca punct de plecare pentru ultima parte a cărții sale, *Spre nemurire și tinerețe eternă*, o provocatoare alegație a unui autor englez, Andrew Martin, inclusă în prefața studiului *Masca profetului* (1990): «Jules Verne este în pericol de a intra în rândurile marilor [scriitori] necitiți. Titlurile romanelor sale au devenit legendă: cine poate să treacă prin viață ignorând *20.000 de leghe sub mări*, *Ocolul Pământului în 80 de zile* sau *Călătorie spre centrul Pământului*?[...] Tocmai această celebritate este parțial vinovată de faptul că romanele lui sunt condamnate să rămână pe rafturi; cine are cu adevărat nevoie să-l citească pe Verne, când personajele, subiectele și filosofia lui personală optimistă sunt oricum adânc îngropate în conștiința colectivă? [...] El este un brutozaur literar, un monstru inofensiv sortit dispariției din cauza unei schimbări nefavorabile în ecologie, fiind înlocuit de specii mai puternice și destinat să supraviețuiască doar ca piesă de muzeu» (pag. 233).

«Or, scrie în replică Ion Hobana, în 1990, autorul *Călătoriilor extraordinare* se situa, ca număr al traducerilor, cu mult înaintea unor monștri sacri ai literaturii universale ca Balzac, Cehov, Cervantes, Dickens, Hugo, Thomas Mann, Stendhal sau chiar a unor concurenți la favoarea marelui public ca Arthur Conan-Doyle, Alexandre Dumas, Jack London, Mark Twain, H.G. Wells. Frumoasă performanță pentru un brutozaur sortit dispariției! (pag 233-234)

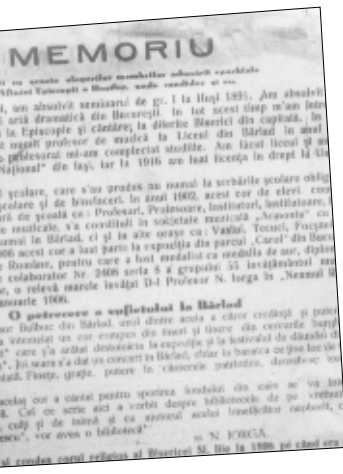
Condeie critice de talia lui Roland Barthes, Michel Butor sau Mircea Eliade au văzut în Jules Verne mai mult decât un pater al SF-ului. Că părintele literar al Căpitanului Nemo, al lui Phileas Fogg sau al lui Paganel poate oferi mai mult decât delicii de lectură cunoscătorilor a dovedit-o și descoperirea, tot în 1990, a unui roman dispărut, *Parisul în secolul XX* (tradus în românește în 1995) care prilejuește noi revelații. Și atunci, slovele săpate în marmura monumentului funerar de la Amiens se vor dovedi cu adevărat profetice...

Mitologia populară are locuri ocupate pentru nemurire. Pe temeiul acestui adevăr, vom găsi resurse pentru o datorie de recunoștință față de cel care ne-a fost alături din copilărie, oferindu-ne motive de visare. Pe același temei, găsi-vom poate resurse spre a crede că, pentru măcar unii dintre adolescenții de azi, magia călătoriilor imaginate de Jules Verne operează pe mai departe. Îi mulțumim lui Ion Hobana, le mulțumim tuturor celor ce nu ostensc a lucra spre întreținerea acestei magii.

Gheorghe Clapa

Un document despre un profesor și pedagog de excepție

EUGENIU BULBUC

MEMORIU Întocmit cu ocazia alegerilor membrilor adunării eparhiale a Sfintei Episcopii a Hușilor, unde candidează și eu

Sunt fiu de preot, am absolvit seminarul de gr.I la Huși 1891. Am absolvit conservatorul de muzică și artă dramatică din București. În tot acest timp m-am întreținut în calitate de canonarh la Episcopie și cântăreț la diferite Biserici din capitală. În urma concursului dat am fost numit profesor de muzică la Liceul din Bârlad în anul 1897.

În acest timp de profesorat mi-am complexat studiile. Am făcut liceul și am dat capacitatea la liceul „Național” din Iași, iar în 1916 am luat licența în drept la Universitatea din Iași.

Am făcut coruri școlare, care s-au produs nu numai la serbările școlare obligatorii, ci și la serbări extra-școlare și de binefaceri. În anul 1902, acest cor de elevi, complexat cu persoane în afară de școală ca: Profesori, Profesoare, Institutori, Institutoare, Funcționari și alte elemente muzicale, s-a constituit în societate muzicală „Armonia” cu care am dat concerte nu numai la Bârlad, ci și în alte orașe ca: Vaslui, Tecuci, Focșani, Galați, Iași, iar în anul 1906 acest cor a luat parte la expoziția din parcul „Carol” din București, concertând la Arenele Romane, pentru care a fost medaliat cu medalia de aur, diplomă de onoare și plachetă de colaborator Nr.2408 seria 8 a grupului 55 învățământul muzical. Activitatea acestui cor, o relevă marele învățat D-I Profesor N.Iorga în „Neamul Românesc” Nr. 69 din 4 ianuarie 1906.

O petrecere a sufletului la Bârlad

„Tânărul profesor Bulbuc din Bârlad, unul dintre aceia a căror credință și putere de lucru fac minuni. El a întemeiat un cor compus din tineri și tinere din cercurile burgheziei, acel cor al „Armoniei” care ș-a arătat destoinicia la expoziție și la festivalul de dăunăzi din Iași al maestrului „Caudela”. Joi seara ș-a dat un concert în Bârlad, chiar în barata ce ține loc de teatru și lumea a rămas încântată. Finețe, grație, putere în cântecele patriotice, deosebită execuția „Armoniei”.

Vineri seara acelaș cor a cântat pentru sporirea fondului din care se va întemeia o bibliotecă populară. Cel ce scrie aici a vorbit despre bibliotecile de pe vremuri etc. și Bârlădenii hotărâți, culți și de inimă și cu ajutorul celui binefăcător neobosit, care e bătrânul „Stroe Beloescu”, vor avea o bibliotecă”

ss N. IORGA

Am înființat și condus corul religios al Bisericii Sf. Ilie la 1898 pe când era paroh preotul I.Antonovici, Episcopul de

mai târziu, cu o subvenție de 200 lei pe an.

De la 1899, am condus corul bisericii catedrale „Domneasca” până la 1934 când am eșit la pensie de la liceu, și am încredințat conducerea acestui cor unui vrednic fost corist al meu C. Rânzescu profesor de muzică, care îl conduce cu multă pricepere astăzi.

- Nu a fost în orașul Bârlad vreo manifestare culturală și artistică la care să nu iau parte cu corul meu religios, patriotic și popular, format din elevii și elevele liceelor noastre. Mulți din foștii mei elevi, absolvenți ai liceului, ș-au câștigat existența ca studenți, fiind dirijori de coruri în bisericile din București, Iași și Bârlad.

Munca aceasta încordată a atras atenția superiorilor mei cari mi-au acordat următoarele distincțiuni: Răsplata muncii cl.I pentru învățământ, Răsplata muncii cl.II pentru biserică, Bene Merenti cl.II, Ofițer al Ordinului Coroanei României și Ofițer al Ordinului Steaua României.

În școală și societate m'am bucurat de stima colegilor și a concetățenilor, cu care trăesc în cea mai bună armonie.

Din cele ce am putut agonisi din munca mea și a soției mele, am făcut o donațiune „Liceului Codreanu” de 100.000 (una sută mii lei), din venitul căreia se dă bursă unui elev sărac, silitor la carte și creștin din cl.VI care trece într'a VII. Aceasta în amintirea fiilor mei Ionică și Alexandru foști elevi ai liceului, studenți decedați în 1925.

Diracțiunea Liceului Codreanu cu Nr.2574 din 6 Mai 1930 scrie

Iubite și Stimate Domnule Bulbuc

Liceul nostru primind donațiunea D-stră atât de importantă, vă mulțumește în numele tuturor generațiilor care s'au bucurat și se vor mai bucura de munca D-stră. D-stră v'ați legat și v'ați identificat cu această instituție care vă este martoră a tuturor durerilor și bucuriilor și de aceia vă urează sănătate trecându-vă între cei mai mari donatori și sprijinitori ai liceului nostru.

Director, ss C.URSU Secretar, ss Chiriacescu

Am mai făcut și alte mici donațiuni dintre care enumăr numai pe cele mai recente ca: 1000 lei bisericii Domneasca, 500 lei bisericii de la Cimitirul Eternitatea, toate aceste sume pentru reparație, 1000 lei „Spitalului Bârlad și Elena Beldiman” pentru laborator.

Și dacă Dumnezeu mă va ajuta, voi mai face și alte binefaceri.

**EUGENIU BULBUC
PROFESOR PENSIONAR**

*

Prin acest articol țin să cinstesc memoria profesorului Eugeniu Bulbuc, care a adus și aduce glorie teritoriului

Vasile Turculescu

Procedee rebusiste la scriitorii români

În literatura română descoperim cu ușurință, încă din timpurile cele mai vechi, o seamă de scriitori care au mânuit cu măiestrie jocurile de cuvinte înfrumusețând astfel scrisul lor. Aceste jocuri de cuvinte sunt adesea atât de apropiate procedeele rebusiste încât sunt revendicate, pe drept cuvânt, de către rebusiștii de azi, ca făcând parte din moștenirea istorică a rebusismului, tot așa cum face parte și folclorul enigmatic, izvorul principal din care își trage seva și esențele.

Investigarea domeniului vast al literaturii pentru a scoate în evidență asemenea jocuri de cuvinte este o treabă anevoioasă care cere foarte mult timp. Ne vom mărgini, de aceea, la o prezentare strict selectivă și reprezentativă.

Cea dintâi lucrare ce intră în sfera acestor observații ni se pare a fi „Istoria ieroglifică” (1703) a marelui cărturar enciclopedist Dimitrie Cantemir (1673-1723). Este, de fapt, și prima încercare de roman social din literatura română care satirizează boierimea intrigantă și acaparatoare a pământurilor țăranilor. Reprezentările alegorice din această lucrare, în care anumite personaje sunt înfățișate astfel încât să nu poată fi identificate, dau un caracter criptic de-a dreptul rebusist acestei lucrări, care cuprinde și cugetări, proverbe și versuri de influență folclorică. De altfel, însăși titlul lucrării este de-a-ntregul enigmatic intrucât hieroglifele, ca scriere egipteană, aveau să fie descifrate abia peste un secol de către Champollion, în anul 1821.

Exemplele cele mai sugestive le descoperim însă abia în literatura secolului al XIX-lea, când se produce o adevărată explozie culturală prin apariția ziarelor și a revistelor. În aceste publicații apar și primele șarade, enigme și alte genuri de probleme rebusiste care captează interesul cititorilor. Ele atrag și atenția scriitorilor, dovadă că unii dintre aceștia devin chiar compunători de altfel de probleme. Așa este cazul lui Costache Negruzzi (1808-1868) care publică în „Albina Românească”, nr.37 din 11 mai 1839 o enigmă în versuri având ca dezlegare: Zăpada. Câțiva ani mai târziu Enric Winterhalder (1808-1889) publică la București în anul 1846 „Flori de scaieți culese pe malul Dâmboviței” care cuprinde, între altele, enigme, logogrife, anagrame și ghicitori. Participant la revoluția de la 1848 Winterhalder a militat prin ziarul „Pruncul Român” și apoi prin ziarul „Românul” pentru drepturi democratice. Această atitudine a lui se remarcă și într-una din șaradele din volumul de mai sus. Iată cum definește cuvântul „apăsare” (apă+sare): „Întregul îl simte poporul/ Oriunde tiranii domnesc”.

Un scriitor al veacului trecut, care a prelucrat în mod iscusit folclorul și a rămas credincios genului, a fost Anton Pann (1794-1854). El a scris și a creat folclor: a combătut viciile, a elogiut virtuțile. Granița dintre proverbe și ghicitori este, în multe cazuri, greu de identificat. Iată câteva exemple de ghicitori-proverbe sau de proverbe-ghicitori: „Ce se naște pe întuneric trebuie să se vadă la lumină” (adevăr); „Numai miere zicând, gura nu se îndulcește” (amăgire); „De poți cuiva să faci bine/ Fă-i când se roagă de tine/ Nu-l purta de azi pe mâine/ Cu vorba ca pe un câine” (binefacere); „Fiecare se leagă unde-l doare” (interes); „Cine cheltuiește peste ce câștigă, n-are-n casă mămăligă” (risipa). Anton Pann este cel ce a popularizat memorabila formulare a nărvului: „Ce naște din pisică, șoareci mănâncă”, utilizată mai târziu de către Nicolae Filimon ca subtitlu la romanul său: „Ciocoi vechi și noi”. Tot Anton Pann este și autorul unui acrostih în care inițialele primului vers din fiecare strofă dau numele uneia din soțiile sale (Anica).

Un caz ieșit din comun ni-l prezintă B.P. Hasdeu (1838-1907) care, în nvela istorică „Ursita” (1865), pune în gura unei babe doftoroaie din popor o frază palindrom, în limba latină, veche de 2000 de ani „SATOR AREPO TENET OPERA ROTAS”, folosită ca o invocație cu puteri magice pentru vindecarea unei răni. Aceste cuvinte, așezate sub formă de pătrat au însușirea de a putea fi citite în toate sensurile, adică de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, de sus în jos și de jos în sus, constituindu-se astfel într-un pătrat magic. Pătratele magice, cu litere sau cifre, au fost foarte răspândite în evul mediu. Recunoscând că această frază a fost auzită de la o femeie ori soț care o folosea ca atare, Hasdeu se pare că a ținut să o conserve pe această cale legând-o, după toate probabilitățile, de etnogeneza poporului român. În traducerea lui Hasdeu fraza de mai sus sună astfel: „Semănătorul Arepo ține cu îngrijire plugul”. Lui Hasdeu nu i-au fost necunoscute procedeele

rebusiste. Cel puțin două dintre aceste procedee au rămas istorice în literatura română. Una este farsa acrostih „La noi e putred mărul” publicată în revista „Convorbiri literare”, unde o seamă de rele și neajunsuri sunt puse tocmai pe seama revistei respective, cum rezultă din inițialele versurilor și pe care redacția nu le-a observat. Poezia este semnată P.A. Călescu (Păcălescu!). Deci un ligament cât se poate de semnificativ. Tot un ligament este și telegrama trimisă lui Titu Maiorescu, pe atunci ministru, adresată în următoarea abreviere: E. S.Min.Tit. Maiorescu. Ceea ce voia să spună: excelenței sale Ministrul Titu Maiorescu, dar care citită direct dădea cu totul altceva!

Procedeele acrostihurilor era frecvent încă de pe vremea Văcăreștilor, iar ligamentele erau, de asemenea, foarte cunoscute în epocă. Iată un ligament interesant apărut în 1864 în ziarul „Buciumul”, într-o poezie dedicată domnitorului Alexandru Ioan Cuza: „**A** le cuprinde toate/ Domnie și dreptate/ **Cu za** de fier tărie/ Natura ți-a dat ție/ Talent, minte și dor” (Alec Cuza).

Una din strofele poeziei „Iarna pe uliță” de G.Coșbuc (1866-1918) are, sub formă de acrostih, însuși numele poetului: „**C**olo-n colț acum răsare/ **O** căciulă mai voinică/ **Și-o** tărăște-abia-abia/ **B**ate-njură, dă din mâini/ **U**n copil al nu știu cui/ **C**inci ca el încap în ea”.

Remarcând frecvența acrostihului în literatură, G.Topîrceanu (1886-1937) spunea într-o poezie: „De cum începe să vorbească/ Românul nostru e poet./ Nu-i om în Țara Românească/ Să nu fi scris un triolet./ O strofă pe-un album de fată/ Sau cel puțin un acrostiș/ Pe care, tremurând, o dată,/ L-a dat iubitei pe furii...”. Topîrceanu a folosit și el adesea ligamentul drept joc de cuvinte, ca de exemplu în lupta între doi cocoși, din „Un duel”: „De ce vă puneți gheara-n gât?/ Să lase unul, cât de cât,/ Să dea și celalalt ceva/ -Eu, cât de cât socot c-o da!” Sau, în „Scrisoare”: „În cuptor îmi vin colacii/ Când s-arată vârcolacii...”

Un maestru al calamburului și al litamentului a fost și I.L. Caragiale (1852-1912). Este remarcabilă imprecizia antimonarhică din pamfletul: „Mare farsor, mari gogomani”: „Nobil metal nu e oțelul,/ Dar scump destul, destul de greu/ **Ca rol** fu mare mititelul/ Hai gogomani la Jubileu!” (Carol).

Nu mai prejos se situează și acest ligament extras din proza lui Vasile Alecsandri (1821-1890) „O primblare la munți” (1844): „Asemenea nu voi pomeni nimic despre nedelicatețea unui cârd de boi în frunte, care întâlnindu-se cu noi pe podul de la Râpciuni, vroia numaidecât să ne arunce cu coarnezile în Bistrița sub cuvânt că boii trebuie să aibă pasul asupra boierilor și feciorilor de boieri, fiindcă și ei au fost feciori de BOI IERI și că astăzi sunt boi întregi”.

Poezia „Bradul” de Vasile Alecsandri conține câteva versuri care definesc, sub formă de ghicitoare, titlul poeziei: „În zadar îmi pui povară/ De zăpadă și de gheață/ Fie iarnă, fie vară/ Eu păstrez a mea verdeață”.

Mulți scriitori din trecut și de azi au folosit anagrama, adică schimbarea literelor dintr-un cuvânt pentru a obține altul din aceleași litere. Cel mai adesea numele însuși al scriitorului a fost anagramat. Așa de exemplu: Ion Deleanu - Leon Dianeu; Petru Maior - Mitru Perea; G. Coșbuc - C. Boșcu; Octavian Goga - Nic. Otavă; Gh. Proca - O. Carp. Eminescu însuși a anagramat într-o serie de variante numele Veronicăi Micle.

Un procedeu rebusist cultivat de scriitori a fost și metagrama, adică schimbarea unei litere dintr-un cuvânt pentru a se obține altul. În poezia „Scrisoare” de G. Topîrceanu aproape în fiecare strofă întâlnim asemenea exemple: „Critical pe care-ai/ Îl ataci în versuri mici.../ Când îl ieși în pripă/ Țipă.../ Dar când scrie proză/ Roză.../ După-acel masacru/ Sacru... /Însă când mă apăr/ Scapăr.../ Luminoasă ca o dără/ Vără...”. Asociate metagramei apar aici și logogrife, adică derivarea unor cuvinte din altele prin eliminarea unor litere sau silabe.

Drept excepțională metagramă poate fi citată minifabula lui Aurel Baranga intitulată „Fabula punctului de vedere”: „- Ce diferență este între viespe și albină?/ A întrebat odată ursul/ Spre lămurirea lui deplină/ „- Colosală” strigă o sulfină/ Cu putere:/ „- Una dă fiere și cealaltă miere”/ - Ba, v-o spun din inimă/ Că distanța-i minimă:/ Numai de o literă, șușoti o viperă./ Controversa e atât de fundamentală/ Că face inutilă orice/ MORALĂ/ Doar un sfat: Când ceri o părere/ Să știi că există „punctul de vedere”.

Procedul metagramei și al ligamentelor apare și în opera lui Mihail Sadoveanu (1880-1961). Titlul însuși al unui admirabil poem de dragoste „DAIM” este de fapt o siglă rebusistă (Domnița Aleasă a Inimii Mele) din care extragem câteva rime pe care criticul Șerban Cioculescu le-a calificat în breviarul său din „România literară”, 1 ianuarie 1981, drept „rime rare, funambulești”, dar care, în realitate, sunt metagrame și ligamente rebusiste: „...e de prisos ca/ Să declar că vreau să-ți cânt/ Aria celebră din Tosca...” (din „Iertare din nou vreau să-ți cer”); sau: „Avesalom poruncit-a Dochîța: Ia-ți oile și paște-le/ Primăvara și grăbește conacele./ Au trecut Paștele...” (din „Paștele Blajinilor”). Tot Sadoveanu, într-o admirabilă tălmăcire a „Esopiei” (Biblioteca pentru toți, n.16, 1960) redă o celebră siglă a antichității în care este vorba de variantele citite de Esop, interpretând șapte litere săpate pe o piatră funerară dintr-un cimitir, fiecare frază având alt sens în legătură cu o comoară ascunsă în acel loc, întrecându-l astfel în ingeniozitate și înțelepciune pe stăpânul său, Xantos. Asemenea procedee rebusiste găsim și în opera multor altor scriitori români.

În anul 1925 se produce însă un eveniment de-a dreptul istoric în rebusism, apariția în țara noastră a cuvintelor încrucișate, care cuceresc interesul maselor largi ale cititorilor de toate vârstele așa cum se întâmplase, de fapt, în toată lumea la impactul produs de acest soi de probleme distractive. Nu vor întârzia nici scriitorii noștri să se apropie de aceste probleme. Cel dintâi avea să fie Tudor Arghezi, care în anul 1933 dă la iveală volumul său intitulat „Cuvinte potrivite și... încrucișate”, în care definițiile sunt ridicate pe o înaltă treaptă artistică. Întocmai ca scriitorul francez Tristan Bernard care spunea că pentru „toate aceste scurte vocabule care revin în mod fatal într-o mulțime de rebusuri, a trebuit să caute, pentru a le desemna, noi perifrize”, tot așa și Arghezi a dat definițiilor sale sensuri metaforice de mare frumusețe. Cucerit de atracția cuvintelor încrucișate Tudor Arghezi va nota amuzat în prefața volumului său: „Viața de până azi mi se pare ciudată că n-am pus-o în definiții. Nu mă mai las. Ba, observ, mi s-a născut și o susceptibilitate a definiției și chiar un patriotism al cuvintelor încrucișate”. Iată câteva definiții argheziene: Suliță de liliputan (ac); Se găsește în argint și aramă (ar); Nervii albaștri ai unei țări (ape); Adevăr adevărat (axiomă); Taina cea mare (atom); Un zeu fierbinte și o lună rece (mart); Ultimul bună ziua! (adio); Fabulă în carne și oase (menajerie).

Maniera proprie de definire artistică este caracteristică și creației lui Tudor Mușatescu, în care predomină umorul său robust. De fapt, tot „Dicționarul umoristic al limbii române” poate sluji ca modele de definiții rebusiste. Să notăm câteva mușatesme: Prima verigă din lanțul căsniciei (inel); Perle de cultură personală (lacrimi); Vopsea în mare ținută (lac); Pereche de palme care fac plăcere când le primești (aplauze); Nimic cu plus și ceva cu minus (nițel); Bani în concediu (cec); Șal pe umerii munților (negură); Un om și jumătate (întreg); Chioșc cu răcoritoare (nor).

Cuvintele încrucișate și-au găsit loc și în creația altor scriitori.

De fapt atitudinea scriitorilor a fost plină de elogii la adresa rebusismului. Iată o serie de păreri exprimate de aceștia. Aurel Baranga: „Admir progresele făcute în ultimii ani de arta noastră rebusistă. A face și a dezlega un joc, iată un apel la inteligență, fantezie și cultură”. Al. Philippide: „Consider că problemele de cuvinte încrucișate constituie o distracție folositoare care merită să fie cultivată. Cuvintele încrucișate sunt un excelent prilej de exercițiu în domeniul limbii, util atât celui care compune careurile cât și celui care le dezleagă”. Cicerone Theodorescu: „Îmi place rebusismul mai ales pentru că stimulează inteligența, curiozitatea intelectuală, inventivitatea. Pentru noi, scriitorii, cuvintele încrucișate sunt foarte interesante și prin aceea că aduc o contribuție la pregătirea unor cadre ridicate de cititori în rândurile tineretului”. Mihai Beniuc: „Scriitorii ar putea aduce o prețioasă contribuție activând în domeniul cuvintelor încrucișate, făcând să pătrundă tot mai mult ideile mari ale timpului”.

Pe traiectoria dezvoltării rebusismului, scriitorii români au avut, așadar, o contribuție de seamă care se continuă prin forme tot mai variate și mai ingenioase. În acest fel, rebusismul se afirmă prin funcțiile sale educative, instructive și culturale, ca un

Doina Gavrilu-Teodoru

„Lettres dans mon” ... bloc (de est)

Bunicii în tablou de epocă

Am mers cu tălpile goale

în urma Scaloianului

bocindu-l ca-n ritualul știut.

L-am trimis să deschidă porțile ploilor
dar Scaloianul, artist,

a deschis larg porțile ploii cuvintelor.

Mama mi-a povestit că a participat în copilărie la acest ritual. Eu nu l-am văzut nici atunci când mergeam, în vacanță, la bunici. Ce înseamnă o vacanță fără să mergi, la țară, la bunici? Înseamnă un timp din care lipsesc nouțetea, aventura, răsfațul.

Am cunoscut mai mult pe bunicii „de pe mamă”. Așa a fost situația. Nu că ceilalți bunici nu și-ar fi iubit nepoții, dar pe bunicul Theodoru, învățătorul comunei Crăiești, nu l-am cunoscut decât din fotografii fiindcă a murit în timpul războiului.

Satul bunicilor este așezat pe vârful unui deal și pe platou se află școala, biserica și casele mai vechi. Până jos la șosea, pe fâșii abrupte, sunt risipite case al căror gard stă să cadă în râpile săpate de ploi și de timp în lutul galben și cleios. Dealul arată ca un obraz brăzdat de riduri adânci, iar culoarea lui e cea a aurului patinat de vreme.

Casa bunicilor e pe deal și până la ea trebuie să urci un drum sinuos, al cărui traseu e determinat de capriciile râpei „principale”.

Fotografia bunicilor, cam din 1903, îmi arată un tânăr domn înalt și serios, cu ochii veseli și o privire dreaptă. Era brun, cu o mustață lung culcată pe obraz, emana forță și siguranță de sine. Costumul închis la culoare, la trei rânduri, iar de la al doilea nasture al vestei, pornea un lanț gros, care asigura ceasornicul, pus în buzunarul ei stâng.

Cămașa albă, cu guler înalt și cu papillon, întregia imaginea acestui învățător „de țară”.

Lângă el, bunica Ilinca, așezată pe un scaun, era îmbrăcată cu un costum din stofă sau din catifea de culoare închisă croit după moda vremii și pentru mine mai greu de descris.

Fusta era lungă până la pământ și largă spre poale, peste care ajungea un fel de jachetă-tailleur cu mâneci lungi și cu două gulere: unul îngust și altul căzând pe umeri ca o coleretă ce schița un fel de rever a cărui margini erau bordate cu „ceva” alb. Strânsă în talie cu un singur nasture, jacheta venea peste o bluză albă cu jabou bogat din dantelă care se vedea la mâneci. Din marginile jachetei care lăsa liber pieptul, porneau un fel de bride ornamentale. Totul cădea pe un corset care marca frumos bustul și talia. Ținuta arăta eleganță și bun gust. Așa arăta la vremea aceea o nevastă de învățător „de țară”.

De altfel bunica (Bichir), care înainte de căsătorie, în casa părinților ei purta iașmac și iminei, a adus soțului o zestre foarte bogată. Dar ea însăși era frumoasă. Înaltă, se vede că avea trup măiestrit, suplu dar cărnos, cu umeri largi, picioare lungi, talie îngustă și bust cât trebuie. Era brună, purta părul strâns în coc, sprâncene și ochi frumoși, un nas drept întregeau o față ovală cu trăsături fine. Măinile le avea înguste, cu degete lungi. Purta inele pe cel mijlociu și pe inelar. Și pentru că mâinile și ochii mie îmi spun totul, judec că avea caracter.

Fotografia redă acest cuplu din timpul când tata nu se născuse încă. Cealaltă fotografie a bunicului arată un domn bine trecut de vârsta a doua, cu părul cărunt și mult împuținat, cu sprâncene și mustața albite, dar cu ochii grozav de pătrunzători și știutori. Probabil e ultima fotografie înainte de război.

Din mâinile bunicului au plecat în lume mulți viitori intelectuali. Cel mai departe - după știința mea - a ajuns Octavian Buhociu care „are” Doctoratul de Stat de la Paris. Nu-i „de color” fiindcă până la acea dată, 1958, au luat acest doctorat (care era îndeobște pentru cetățenii francezi) doar zece români, primul fiind dl. Eugen Lovinescu.

Au urmat d-nii: Bădărău, Mihai Ralea, Liviu Rusu și ceilalți. Al zecelea a fost O.Buhociu care și-a susținut teza principală cu „Folklor-ul de primăvară la români (adică practicile de invocare a ploii)” și a trimis la prieteni anunț pentru acest eveniment. Tot pentru prieteni a expediat în 1974 o scrisoare amplă în care povestește toate peripețiile și aventurile prin care a trecut în

drumul spre vest-ul interzis. Dar să revin. Bunicul și-a botezat fiii după afinitățile sale: Cezar, Theodor, Alexandru, Demostene, iar pentru fete a găsit nume mai cuminți: Smaranda, Alisa. Cei mai mici se adresau fraților lor cu „bădie” iar aceștia urmau ca autoritate, părinților. Cu timpul, „bădie”, devenea nume propriu.

Au prins vremuri așezate și și-au dat fiii la școli ca să-i facă „domni”: dom' părinte, dom' profesor, dom' avocat... Mezinul rămânea toiag la bătrânețe și umbla îmbrăcat numai în negru, ca semn de doliu după tata, despre care nu știa în care lume este. O singură durere n-a cunoscut în viață: durerea de dinți, așa că a ajuns la o vârstă venerabilă cu o dantură perfectă cu care spurgea sămburii de măsline...

La cealaltă pereche de bunicii stăteau mai mult. Bunicul Butunoiu era de statură medie, cu o față rotundă în care râdeau o pereche de ochi cenușii. Purta o mustață bogată, cu vârful ridicat, pe care le tot răsucea pe degetul arătător. Era semn că urma să spună ceva. Vorba, la el, era mare talent, fapt care i-a adus în coada numelui și o poreclă. Și astăzi, când merg în satul vechi de pe timpul când Ștefan cel Mare era mic și oamenii mă întreabă: „de-a cui ești?”, răspunsul meu „de-a lui Vrajă” îmi fixează pe loc statutul. Cu vorba vrăjită și-a luat nevastă de la oraș, care a adus din casa ei din Galați perne cu fața brodată la gherghef în „ochi de păun” sau în punct mare de goblen. „Pufurile” astea îmbrăcate în mătase le găseai peste tot: pe paturi, scaune sau semănate de copii prin iarba din livadă, unde dormeau la umbra vreunui prun.

Până la vacanțele mele de mai târziu era un „salonaș” mai mult încuiat, în care bunica ținea lucrurile pe care încerca să le scape de mâinile distrugătoare ale copiilor: un serviciu de masă din porțelan bavarez, o mandolină (o fi cântat la ea în tinerețe?). Deși a trecut prin toate mâinile familiei un lung șir de ani, singura farfurie care a rămas poartă culorile delicate ale costumelor tradiționale ale celor două japoneze din medalion și fiorul ce-l dă gândul că o farfurie poate trăi mai mult decât o viață de om, că a ajuns de la ei până la strănepoți.

Prin înțelepciunea sa și tot prin vraja graiului, bunelu a „ajuns” deputat de Covurlui în Guvernul Averescu. După acte era „comersant” și pe lângă cei șase copii care le-au trăit, avea o prăvălie în care găseai de toate, căci Galațiul era aproape și era „porto-franco”. Pentru fiica și nepotul meu care nu mai au unde să vadă o prăvălie adevărată, am s-o descriu.

Casa era așezată la șosea, în mijlocul satului. Urcai în balcon decorat cu scândură traforată pe o scară îngustă cu cinci trepte abrupte, pusă lateral pe lângă zid. Când deschideai ușa înaltă cu două canaturi, auzai un clopoțel care vestea mușterii. Și ușa și geamurile aveau obloane gri din lemn. În mijlocul sălii mari și pătrate se deschidea, în podea, printr-un chepeng drumul pe care-l urmau butoaiile cu vin și țuică ce coborau în pânțelece beciului cu două nivele, dirijate pe două trunchiuri de copac. La primul nivel al beciului, bunica ținea putinele pentru bățut untul și oalele smălțuite în care se acra laptele. Acolo, pe o scară îngustă din spatele tejghelei, încercau să se strecoare copiii și pisicile la smântânit. Pentru pisici ea avea o vorbă: „zât, mățoaică!” și la fel ca ele „cădea” în picioare. Când mâncarea era cam sărată și bunicul comenta, ea îi aducea pilda cu „sarea în bucate”, iar când mâncarea nu avea sare, atunci era dietetică, deci bună pentru

sănătate.

Dar să termin cu prăvălia. Tejgheaua lungă și lată din placă de mozaic (transformată acum în masă în curtea casei) avea o fantă prin care cădeau monedele în sertarul de dedesubt. În spate, pe toată lățimea peretelui și până în tavan erau rafturi din blâni groase de stejar lustruit și pe ele borcane, borcănașe, cutii cu tot felul de lucruri de care ai nevoie: cafea, stafide, curmale, batoane de vanilie înfășate în celofan, piper, ceaiuri de toate neamurile, anason, capere, fistic, cacao și ciocolată (se consumau chiar și fără emulgator și E 322 sau 476...). Urmau cutii mari cu măsline ce înouau în propriul ulei, altele cu rahat și halva turcească, iar în castroane mari, străluceau icrele aurii de știucă, negre și roșii, portocalii „de Manciuira”. După poftă și după buzunar. Mai „văd” niște cutiuțe plate, frumos ornamentate în care era un tutun auriu, mătăsoș și dulce la miros ce se răsucea în foite fine și... câte nu vor mai fi fost!

Deasupra butoaielor cu ulei, telemea sau pește, atârnavă în cârlige ghirlande de roșcove, zahăr „de gheață”. Pe alte rafturi stăteau aliniate căpățâni de zahăr, sare, brânzeturi la burduf... adică de toate. Mai târziu am știut că momentul de „glorie” al prăvăliei trecuse și acesta era sfârșitul ei.

Seara, după ce trăgeau obloanele, soseau prietenii, „popa și dl. învățător” la un pic de politică, un poker. Atunci apăreau ghiudem, niște cârnați uscați la vânt în podul casei (după o rețetă doar de bunelu știute, făcuți din carne de porc, vită și oaie) și alte uscături și afumături ce se înșoșec bine cu un pahar de vin rubiniu și de vorbă de spirit. Eu, cocoțată pe genunchii lui, executam silite pe jucători cu un „pune banii jos!”. Bunelu avea buzunarul, inima și mintea, largi.

Pentru zilele de sărbătoare mușterii aveau popicăria așezată în lungul peretelui casei, loc umbrat de salcâmi înalți.

Curtea era mare și încăpeau în ea o hulubărie bine populată, chiler, grajd, poiată, cuptor, șopron și tot ce ține de casa unui om gospodar și grijuliu.

Ei și-au botezat copiii după tradiția locală: Iorgula (care nu și-a iertat părinții care au ținut-o la tejghea pentru a-i trimite pe ceilalți la mai multă carte), Balașa, Mandola, dar și după sfinții mari din calendar Gheorghe, Vasile și mezinul Jan, adică Ion mai modern. (Ă propoș de nume, mă duce gândul la niște copii pe care i-am cunoscut prin anii '55 în satele Ciorăști, Boaghea, pe linia Bârlad-Tecuci și care purtau răsunătorul nume „Stalin”. Cum l-or fi purtat și cât vor fi regretat că n-au avut și ei ocazia să închine un pahar cu prietenii de ziua „lor”?)

Dominanta familiei era un umor sănătos și gustul esteticului, care nu i-a ajutat să împiedice instaurarea ruinei. „Cozile de topor” ale noii puteri erau pleava satului, leneși și cârcotași, care acum se bucurau grozav să-i vadă pe frunțași ajunși în sapă de lemn. Și pentru că în zilele lor grele bunicul-i ajutase, acum îi întorceau binele făcut călcându-i casa și umilindu-l. Așa a fost în toate satele, așa-i în toate timpurile când, ciclic, valorile se răstoarnă. O fotografie a bunicilor mei făcută la senectute arată doi țărani îmbrăcați sărăcăcios... Când am terminat eu studiile, bunelu mi-a dat învățătură: „Dacă leașa ta ar fi de 100 de lei, tu să cheltui până în 99, dar nu o sută și-un leu”.

Spun drept că așa am făcut până acum și așa voi face și pe mai

Costin Clit

O pricină de hotar între Episcopia Hușilor și răzeșii din satul Crăsnășeni la 1801

- Documente inedite -

I. 1801 februarie 24 - Anaforaia veliților boieri în care arată rezultatul cercetărilor efectuate

Pre înălțate doamni

După a înălțării tali poruncă ci prin domniască țadulă ni sau dat adunândune la Sfânta Mitropolie am cercetat pricina de giudecată între răzășii de moșie Crăsnășeni de la țân. Fălciului și între Sfinția sa chir. Gherasim episcop a Sfinței Episcopii Hușii, pentru înpresurare ce arată acei răzășii că se înpresoară moșiile Episcopiei a lor pricină după ce cu

amăruntul cercetări ce sau făcut de cătră noi întracesc chip esti precum în gios arătăm.

Acești răzășii după jalobele ce au dat către înălțame ta că pătinescu înpresurare sau rânduit cu carte domniască pe d-lui: ban Mateiu Negel, dlui pah. Grigoraș Costachi și pe dlui isprav. de țân. Fălciului ca să facă cercetări la fața locului și în ce chip vor afla și vor dovedi adivărul și de mărturie la parte ce să [...]acă deși să facă și hartă de stare locului. Acum Sfinția sa Episcopul neau arătat mărturie și hartă de la acei boeri care hartă este iscălită și de unul din răzășii lor, anume

Georgie Folescul și prin mărturie să cuprinde întracesc chip că mergând la fața locului undi fiind față și vechilul Episcopiei cum și răzășii pe cari îi arată și anumi au arătat vechilul episcopiei întâi un ispisoc de la domnul Irimia Movilă Vvod din 7100 în care să cuprinde că au dat și au miluit pe Sfânta Episcopie întâi cu câteva sate între cari esti și siliștea Crețăștii la țân. Fălciului ceau fost dreaptă a domniei sali supt ascultarea locului târgului Huși, și hotarul să fie după celi vechi hotară pe undi au umblat din vechi. Care moșie esti pe din sus de moșie Lungașii iar a Episcopiei.

Al doile, o carte din 7138 noemv.22 di la domnul Alexandru Radu Vvod ce scrie cătră Ionașcu Cehan vel pahar că sau făcut Mitrofan episcopul cum că este un sat anume Broștenii de la Huși, dar și miluire Sfintei Episcopii și târgoveții au împresurat locul acelu sat cu vii cu mori și cu gădini căci oamenii dintracel sat sărăcind au fugit și au vândut viile târgoveților, lor și poruncești să strângă oamenii bătrâni di pin pregiur și să aleagă locul acestui sat a Broștenilor di pi pregiur dispre târgu și să-l stâlpiască. Al treile o mărturie de la acel Ionașcu Cehan pa: și de la alți prin care să cuprindi că au ales locul acelu sat de cătră târg, începândusă hotarul satului Broștenilor din sus de gura drumului ce vine de la Lohan. Deci pe drum la deal până supt podgorie pres [...] podgoriei din gios deci pogorâ în Lohan și deci Lohanul în sus până în vale Popii și spre Crasna înpotriva locului până în hotarul Crasnei, din vatra satului și pin gios în mijlocul satului la casa lui Curățu din sus piste Drislăvețu în cea parte în dreptul locului la pomii lui Stan. Deci pe drumul lui Covrig pe la casa Robului pe drumul din dial până în obârșia locului Drag în obârșie Dreslavețului la răscruce, din până în obârșie Veii Răci în dreptul locului peste deal până în Vlăștineasa unde să înpreună cu hotarul Crețăștilor. Al patrulea, un ispisoc din 7138 decemv. 31 de la domnul Alexandru Radu VVod. Întăritură după mărturia de sus arătată. Al cincile un ispisoc din 7154 avg. 20 de la domnul Vasile Vvod în cari să cuprindi pâra ceau avut șoltuzul și toți târgoveții din târgul Hușii cu Gedeon Episcopul pentru o bucată loc ci era între hotarul târgului și între hotarile satilor Episcopiei începândusă din gios de Vale Popii către hotarul satilor Episcopiei zicând șoltuzul și cu târgoveții precum acea bucată de pământ esti de hotarul târgului Husi, Iar episcopul arată precum că este de hotarul satelor episcopiei și sau rânduit pe Toma vel vornic de țara de sus ca să cerceteză la fața locului carile mergând și cercetând au ales hotarul târgului de cătră hotarul satilor episcopiei. Începândusă hotarul târgului Hușii din gios de vale Popii mai de sus de sâmnu iar hotarul episcopiei din Vale Popii din gios iarăș din sâmnu și pe șoltuzul cu târgoveții sau dat ramaș să nu aibă treabă cu acea bucată de pământ ci este din gios din vale Popii, pentru că este dreaptă a episcopiei. Al șasăle un suret de pe un ispisoc de la domnul Mihai Racoviță Vvod din 7213 genar 21 ce întărește răposatului lordachi Ruset vel Vorn. pe moșiile Giurești, Stroești i Pâncestii i Răucanii (?) și Mărtineștii ce sânt den sus de moșiile acestor răzăși și arată că merg până în muchi Crasnei undi să înpreună cu hotarul târgului Hușii întărind și pe 50 pământuri din hotarul Crasnășanilor tot până întru aceeași muchi a Crasnei. Al șăptile, un ispisoc din 7220 avg. 26 de la domnul Neculai Alexandru Vvod. pe o bucată de loc ce se cheamă Pleșa ci era loc domnescu în mijlocul altor moșii a Episcopiei și au afierosito tot Episcopiei. Al optule o mărturie hotarnică din 1756 iunie 26 de la Vasile Buhăescul pah. și de la alți prin care arată că după porunca domniască au ales o bucată de loc din hotarul târgului Hușii arătând că locul mai în curmezăș cu 56 stânj. mai gios de poarta episcopiei și sâmnile sânt din malul pâraului Drăslăvețului de cătră hotarul Broștenilor ci este despre amiazăzi iarăși a episcopiei și merge în sus spre miazănoapte până în hotarul locului lui lamandi. Iar lungul merge cu câmpu cu pădure până unde se sfârșăște hotarul târgului și să înpreună cu alte hotară. Al noule un ispisoc din 7264 de la domnul Constantin Mihail Cehan Racoviț Vvod cu care dă danie episcopiei ace bucată de loc ce să cuprindi în hotarnică de sus arătată. Al zăcile o mărturie din 1786 mai 2 de la

răposatul spăt. Neculai Canta de îndreptare a două colțuri a moșilor episcopiei de cătră moșiile post. Măriei Pălăde după împresurare cu hotărătura ce făcuse un Perju vornic de poartă și după ce au văzut rânduiții boeri scrisorile episcopiei câte sânt arătate mai sus, apoi au măsurat și moșiile atât a Episcopiei cât și cele ce vin de la Crasna și din gios de moșiile răzășilor acestora și din sus. Și toate numai până în malu Crasnii despre răsărit stau găsindu și pietre cât și bouri dispărțitoari așădere și arătare din scrisori fără numai răzășii aceștia vor să iasă din linia altor moșii să triacă piste multe Crasnii și săs scoboare până în Lohan cum pre largu arată mărturie rânduiților boeri. Deci după ce sau văzut de cătră noi această mărturie și sau cetit și scrisorile episcopiei una câte una și sau văzut și harta cari și de cătră răzăși este primită.

Iam întreat la ce nu să multămescu și ce este cerire lor, ei întâi la parte din sus a vrut să zică, cum că după ei hotarul satului Broșteni să începi din sus de gura drumului ce vine din Lohan și mergi până în Vale Popii, nar înțălegi că treci piste Lohan să meargă mai înainte, ci acolo în Lohan sar fi înțălnit cu hotarale ce vin de la Crasna. Dar acest fel a lor este cu părere greșită, că ce hotarnica episcopiei ei vo[...] după ce mergi până în Vale Popii, apoi zice și spre Crasna înpotriva locului până în hotarul Crasnii care destul de curată înțălegere dă, că nu stă în vale Popii ci mergi mai înainte până în hotarul Crasnei trecând piste Lohan. Apoi și pentru margine ei din gios a Broștenilor iarăș umblă ei să știrbezi o bucată mari de loc alunecândusă că hotarnica Episcopiei după ce mergi în obârșie Dereslavețului la răscruce ar fi zicând până la obârșie văii Reci în dreptul locului până în Vlăștineasa unde să înpreună cu hotarul Crețăștilor ca adecă acea bucată de loc nar cuprindea hotarnica episcopiei ce ar trebui ca la răscruce să ocolească pe la obârșie Văii Reci și apoi să meargă la Vlăștineasa zicând că acea bucată de loc ar fi a lor pentru o moarte de om ce sau fi făcut acolo în vremurile vechi arătând și o mărturie de la un om pentru că alt om nar fi vrând să prindă la plata acei morți de om și sar fi mutat pe altă moșie a lui. Dar cu acel zis a lor fără a nu avea nici o dovadă sau vreo stăpânire nu pot să șterbeze moșie Broștenii a Episcopiei căci deși pomenește hotarnica de obârșia Văii Răci, dar destul că din răscruce, zici în dreptul locului piste dial până în Vlăștineasa și zicând în dreptul locului nu poate săs abată din linie driaptă, ce din răscruce trebuie să meargă drept în Vlăștineasa. Au mai vrut ei să zică că acolo între Broșteni și între Crețăști și alte moșii a Episcopiei ar mai fi o moșie a lor Drăgoești arătând și un ispisoc vechi din 7054 april 9 de când sânt trecuți 255 ani de la domnul Petriul Vvod. ce întărește unui Toma Bancovici și altora pe satul lor Drăgoești cei pe pâraul Vlăștinesei fiind că li sau prăpădit dresăle când au venit înpărutul turcescu cu toate puterile sali în pământul acesta până la Suceava. Dar vro altă dovadă în [...]ma ispisocului acestuia ear fi stăpânit ei cu nume de Drăgoești la locul acela nou arătat. Apoi nici ispisocul nu scrii la ce țân. Sânt acei Drăgoești, și cine poate să le de lor [...] moșie cu acest ispisoc după atăta trecire de ani ce nau nici o lucrari și pentru că între Broșteni și între celelante moșii a Episcopiei ce sânt din gios pe apa Lohanului nu poate să încapă altă moșie, episcopia în distulă dovadă ispisocul domnului Vasăle Vvod. acel din 7154 avg.20 ce sau pominat mai sus cari întărește Episcopiei după cercetare ceau făcut la fața locului Toma vel vorn. adică din gios de vale Popii și până în hotarele altor sate a episcopiei și iată dar că cerire lor cu nume de

moarte de om și cu nume de Drăgoești esti cu totul fără de cale și fără de nici o dovadă. Apoi și pentru năvălire să silescu ei a face ca săs pogorari cu moșiile lor ce vin de la Crasna până în Lohan cu cuvânt că la anul 7232 mart 3 când sa hotărât Mățăganii i Tătărănii i Gerenii și Delenii ar fi arătând hotarnica până în mijlocul codrului despre răsărit că mergu aceli moșii și că acum dacă nu vor lăsa să triacă piste zare dealului ei nau codru, dar pe hotarnica aceasta ce o arată ei o întâmpină alte hotarnice mai vechi a altor moșii din sus și din giosul moșăilor lor cari mergu numai până în zare dialului Crasnii și nu pot ei să iasă din renduiala altor moșii ce sânt megieșite cu moșiile lor și din sus și din gios. Care au tot o curgire, ce unde stau acele acolo trebuie să ști și moșiile lor și că zic ei că nau codru, însuș dlu ban Matei Negel fiind acum de față arat că au fost codru și până în zare dialului Crasnei dar din vreme în vreme sau stricat. Apoi dar de nu știau ei acum codru dacă ei lau stricat, nu este datoari episcopie a le da din moșiile sale.

Noi doamne cercetare numiților boeri ci sau făcut la fața locului o cunoaștem pre adevărată și bine lămurită și așa găsim cu cale și cu dreptate a să urma stăpânire și dispre o partii și alta precum aretăm mai sus. Iar hotărare ce desăvârșită rămâne la înălțimea ta.

1801 febr. 24

A înălțimii tale

Către Dumnezău smerit rugători

«SS» «SS» «SS»

Pre plecate slugi

Notă: sunt 11 semnături

Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Episcopia Hușilor, VI/5, original.

II. 1801 februarie 24 - Constantin Alexandru Ipsilanti Voievod întărește anaforoa veliților boieri dată după cercetarea jalbei răzășilor din satul Crasnășeni, județul Fălciu, că moșia lor e călcată de moșiile episcopiei, Original, bine conservat, pecete ovală aplicată în chinovar.

Noi Constantin Alexandru Ipsilanti VVVD

Cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei

Neodihnidusă răzășii din moșie Crasnășanii de la țân. Fălciului cu giudecata preosfinției sale părintele mitropolit și a dnilor veliților boeri poruncim de sau scos și fața la divan înainti domniei mele și a tot sfatul nostru în două rânduri, atât pe numiții răzăși cât și pe vechil Episcopiei și intrând însuși domnie me în ce mai cu amarunt cercetare asupra pricinii și a scrisorilor de îmbe părțile pre deplin sau cunoscut că preo sfinția sa părintele mitropolit din preună cu toți dlor boieri mai gios iscăliți bini și cu toată dreptatea au giudecat. Dar jăluitorii răzăși tot pricinuind și cerșind ca săs coboare cu moșiile lor ci vin di la Crasna pân în Lohan tot cu cuvântul că la anul 7232 mort când sau hotărât Mățăganii i Tătărănii i Gerenii i Delenii ar fi arătând hotarnica pân în mijlocul cadrului dispre răsărit că mergi acele moșii și că dacă nu vor trece piste zare dialului ei codru nu au însă, însă fiind că pi hotarnica aceasta ci o arată ei o întâmpină alte hotarnice mai vechi a altor moșii din sus și din gios moșăilor lor care merg numai pân în zare dialului Crasnii după cum nici decum ei nau putut tăgădui, apoi nu pot să iasă numai ei din rânduiala altor moșii ce sânt megieșite, și din sus și din gios cu moșiile lor cari au tot o curgire, ci undi stau acele acolo trebuie să ste și moșiile lor, cât și pre o bucată de loc ci cere ei, dintre moșiile episcopiei cu nume de moarte de om și cu nume de Drăgoești

ceșindulă ca să arată niscaiva dovezi vrednice de credință că au stăpânit vreodată acolo, înșuș ei mai mult nau pricinuit mărturisând că alți dovezi nu au, nici o dreptăți dar nu sau cunoscut a ave jăluitoi la cerirele lor, când cu păreri numai fără vreo dovadă vrednică de scrisori sa arată ei pricinuitoare de la giudecata divanului domnii mele și după dreptate ci sau cunoscut piscopii să nu facă ei stăpânire săs urmezi dispre amândouă părțile fără o acesta și cu a noastră domniască pecete.

Deept aceea ca pi niște acolisători ci sau cunoscut a fi sau dat rămași (?) și asămene hotărât și domnie me ca răzășii mai multă supărare pri

aceasta, E întocma după cum în gios prin această anafora pre larg să cuprind. An 1801.

«SS»

Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Episcopia Hușilor, VI/5.

Notă:

Episcopia Hușilor, deținătoare a întinse suprafețe de pământ, poartă numeroase procese cu satele megieșe din cauza încălcărilor de hotar. Episcopul Gherasim al Hușilor se judecă cu răzeșii din satele Crăsnășeni și Dolhești la 1799¹, proces continuat cu răzeșii din Crăsnășeni la 1801². Documentele de față reflectă această

judecată domnească prin care se consideră netemeinică pretenția răzeșilor.

Răzeșii se vor plânge la 1834 domnitorului Mihail Sturza „pentru strămbătatea ce ar fi pătîmind la strămutarea de moșie a lor Crăsnășani”, plângere reluată la 10 iulie 1837 definitivată prin hrisovul domnesc din 5 iulie 1840³.

1. Melchisedek, **Cronica Hușilor și a Episcopiei cu aseminea numire**, București, 1869, p.390.

2. **Ibidem**, p.391.

3. **Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Episcopia Hușilor, VI/6.**

Corneliu-Laurențiu Ifteme

Precipitațiile atmosferice din Podișul Bârladului

Podișul Bârladului reprezintă o subunitate a Podișului Moldovei, fiind localizat în partea central-sudică a acestuia, fiind drenat aproape în totalitate de sistemul hidrografic al Bârladului, de unde își trage și numele.

Studiul precipitațiilor atmosferice în Podișul Bârladului s-a bazat pe înregistrări multianuale (1896-1915; 1921-1998) efectuate la stațiile meteorologice și posturile pluviometrice amplasate în condiții mai mult sau mai puțin obiective.

Analiza datelor medii și extreme privind cantitățile de precipitații lichide și solide, numărul zilelor cu precipitații, regimul anual al precipitațiilor atmosferice în Podișul Bârladului demonstrează că în această subunitate a Podișului Moldovei precipitațiile atmosferice constituie un factor deosebit de important ce influențează atât aspectul peisajului geografic, cât și activitățile socio-economice.

La unele stații meteorologice din cuprinsul Podișului Bârladului cea mai scăzută medie lunară se poate produce și în luna februarie (Bârlad, Vaslui, Plopana, Solești), situație cauzată de persistența anticiclonei siberian, reducerii activității ciclonice pe traseele din nordul României și de orientarea pasajelor ciclonilor mediteranieni aproape exclusiv peste Depresiunea Panonică.

Ca o trăsătură specifică a continentalismului regimului precipitațiilor în Podișul Bârladului este și faptul că amplitudinile medii lunare sunt apreciabil mai mari în perioada caldă a anului (6.8 mm între august și septembrie) decât în perioada rece (1.4 mm între decembrie și ianuarie). Valorile amplitudinii medii lunare denotă, o dată în plus, că regimul anual al precipitațiilor atmosferice în Podișul Bârladului este de tip continental.

Pe anotimpuri, cele mai mari cantități medii de precipitații cad vara (între 36.2-37.9 % din totalul anual) și primăvara (24.9-25.2 % din totalul anual).

Precipitațiile din anotimpul de toamnă (21.8 %-22.4 % din total) și de iarnă (15.4-16.2 % din total) le egaleză însumate, pe cele căzute în anotimpul de vară.

Pe sezoane, situația pluviometrică arată că sezonul cald însumează 328.8 mm precipitații, ceea ce reprezintă 65.3 % din cantitatea medie anuală. Aceasta înseamnă că plantele au asigurată o parte din apa necesară creșterii și dezvoltării lor în anumite perioade ale anului. Evident că această cantitate de apă este insuficientă și trebuie suplimentată prin irigații. Dar cum apa folosită în irigații provine, în ultimă instanță, tot din precipitațiile care alimentează râurile și lacurile, determinându-le regimul hidrologic, se impune utilizarea rațională a resurselor hidrice ale Podișului Bârladului, prin amenajări hidrotehnice. Pentru aceasta, lacurile de acumulare și iazurile realizate în acest scop trebuie să fie gospodărite corect. Barajele construite pe Simila, Tutova, Racova și Pereschiv au rolul de a alimenta localitățile cu apă. Din diverse motive, apele din aceste baraje sunt foarte puțin utilizate pentru irigații.

Particularitatea cea mai importantă a Podișului Bârladului constă în dublarea evidentă a perioadelor ploioase și secetoase: maximumul principal din iunie îi corespunde un maxim secundar în noiembrie, iar minimumul principal din ianuarie îi corespunde un altul secundar, în martie. Existența acestui regim pluviometric, specific mai curând părții de sud-vest a țării, a fost cauzat de dezvoltarea ciclonilor deasupra

bazinului Mării Mediterane care a dus la extinderea activității frontale spre nord-est, până la latitudinea Podișului Bârladului. În acest fel, regimul pluviometric de aici apare ca un regim de tranziție, cu trăsături comune celor două tipuri caracteristice regiunilor nordice și sudice ale țării.

Caracterul de tranziție este marcat și de variațiile lunare foarte mari ale cantității medii de precipitații. Cele mai mari cantități medii lunare de precipitații (mai mari de 200 mm) se înregistrează în timpul verii, dar și la începutul toamnei, iar minima în acest sezon poate coborî până la 1.6 mm (Șuletea, 1967).

Cele mai mici cantități medii lunare de precipitații se înregistrează în sezonul rece, sezon în care nu s-au înregistrat, în unii ani, deloc precipitații.

Caracteristicile regimului anual al precipitațiilor mai sunt scoase în evidență și de frecvența și abundența cu care acestea cad. De aceea, are mare importanță cunoașterea variației numărului de zile cuprinse între anumite limite și momentul producerii maximumului pluviometric.

Desigur, cea mai mare importanță o are cunoașterea numărului de zile cu precipitații mai mari sau egale cu 0.1 mm pentru că, în funcție de această cantitate de precipitații, stabilim perioadele secetoase și perioadele ploioase.

Analiza fondului de date pluviometrice ne arată că în Podișul Bârladului precipitațiile mai mari sau egale cu 0.1 mm cad în medie în 110.3 zile pe an, cu un maxim în luna mai-iunie și un minim în octombrie. Valoarea mare înregistrată și precipitațiile mai mari sau egale cu 1.0 mm (70.2 zile) au un maxim în iunie (8.4 zile) și un minim în octombrie (4.2 zile).

Deducem că, în cea mai mare parte, plantele spontane și de cultură au asigurată umiditatea pentru cea mai călduroasă parte a anului.

Numărul de zile cu precipitații mai mari sau egale cu 10.0 mm până la mai mult sau egal cu 30.0 mm cunosc o scădere gradat. Precipitații cuprinse între aceste limite au caracter de aversă influențând atât procesele fizico-geografice, cât și lucrările agrotehnice.

Abundența precipitațiilor în Podișul Bârladului o apreciem după cantitatea maximă absolută căzută în 24 de ore (135.7 mm căzută la 24 septembrie 1968, la Oncești). Valori mai mari de 90.0 mm în 24 de ore s-au mai înregistrat la Negrești (91.4 mm în august 1972), Nicorești (101.8 mm în iunie 1958, 101.8 mm în iulie 1959), Șuletea (131.0 mm în august 1970).

Se constată că asemenea precipitații extrem de abundente se produc în sezonul cald și ele sunt cauzate nu numai de procesele frontale, ci și de convecția termică.

O alta caracteristică a regimului anual al precipitațiilor pe teritoriul Podișului Bârladului o constituie apariția perioadelor de secetă. Utilizând criteriul Hellmann rezultă că în Podișul Bârladului, în toată perioada analizată (1956-1998), s-au înregistrat 248 luni secetoase, ceea ce înseamnă o frecvență de 48.1%. Deci, în medie, 5.7 luni pe an este secetă. Cele mai secetoase sunt lunile septembrie și octombrie (câte 25 de luni fiecare în toată perioada analizată, adică 58.1 %).

Utilizând criteriul propus de N.Topor, pentru anul agricol, rezultă că luna octombrie are cea mai mare frecvență a perioadelor secetoase

(39.5 %), urmată de luna martie (27.9 %). Această caracterizare pluviometrică a lunilor din anul agricol, folosind indicele pluviometric, este mai apropiată de realitate pentru că se ține seama și de repartitia precipitațiilor în cursul lunii, nu numai de cantitatea totală de precipitații.

Precipitațiile solide, sub formă de zăpadă, din anotimpul rece au importanță în regimul anual al precipitațiilor. Numărul zilelor cu ninsoare (în perioada 1956-1999) din perioada rece a anului oscilează între 7.7 zile în ianuarie și 2.4 zile în noiembrie, iar solul este acoperit între 17.5 zile în ianuarie și 3.3 zile în noiembrie. Grosimea medie a stratului de zăpadă variază între 11.0 cm în februarie și 3.2 cm în noiembrie. Acest strat de zăpadă împiedică răcirea prea accentuată a solului prin radiație și înghețul profund, deci oferă protecție semănăturilor de toamnă și plantelor perene. Cea mai mare grosime cumulată a stratului de zăpadă s-a înregistrat în iarna 1984-1985 (99.8 cm), iar cea mai mică în iarna 1989-1990 (2.4 cm). În Podișul Bârladului iarna poate sosi în octombrie-noiembrie și se poate prelungi, uneori, până în luna mai.

Variațiile de lungă durată ale cantităților medii de precipitații în Podișul Bârladului au un caracter ritmic, dar diferențiat. Pentru

jumătatea nordică mediile glisante anuale cunosc o variație ușoară, iar jumătatea din sud cunoaște o variație mult mai accentuată. Aceeași diferențiere se constată și pentru variațiile pe anotimpuri. Pentru anotimpul de iarnă perspectiva este de creștere a cantității de precipitații în jumătatea nordică și de scădere în jumătatea sudică. În schimb, pentru anotimpul de vară, perspectiva arată o scădere a cantității de precipitații peste tot în Podișul Bârladului. Pentru anotimpul de toamnă și primăvară perspectiva este mai optimistă în sensul constatării creșterii cantității de precipitații pentru toată regiunea.

Variațiile spațiale din Podișul Bârladului imprimă caractere specifice acestei regiuni din partea de est a țării. În final, din analiza tuturor acestor caracteristici ale precipitațiilor atmosferice în Podișul Bârladului, se pot desprinde câteva idei esențiale, cum ar fi:

- cunoașterea permanentă și amănunțită a cantităților de precipitații și a regimului lor;
- înlăturarea efectelor secetei prin păstrarea și crearea de noi sisteme de irigații;
- crearea de noi bazine de retenție a apei râurilor;

Daniela Tamas

Fractalii și universul lui Asimov

De mai bine de un sfert de secol sunt un fan declarat al lui Asimov, unul din scriitorii de referință ai literaturii științifico-fantastice, creatorul unui univers S.F. fascinant, populat în egală măsură de oameni și roboți, de logică și imaginație. De mai bine de trei ani am devenit un fan declarat al teoriei fractalilor și am constatat că multe lucruri în diverse domenii pot fi abordate prin prisma acestei teorii. În cele ce urmează voi încerca să abordez universul lui Asimov din perspectiva fractală.

În unul din numerele anterioare ale revistei „Academia bărlădeană” a apărut un articol despre fractali, scris de domnul profesor Vasile Țugulea, articol în care sunt prezentate câteva generalități referitoare la fractali. Vom reaminti doar că: 1) vom conveni, deci, să înțelegem prin fractal un obiect sau o serie de tip, ce are detalii la orice scală, pentru care, cel puțin statistic, orice parte arată ca întregul, este auto-similară, poate fi definită recursiv, poate avea dimensiunea fracționară (sau dimensiunea Hausdorff-Besicovitch mai mare ca dimensiunea topologică) și 2) rolul teoriei fractale este de a arăta că dincolo de iregularitatea aparentă a materiei se află, uneori foarte ascunsă, o ordine și o simplitate exprimate prin structura exemplară a procesului recursiv și a auto-similarității.

Ce legătură există între teoria fractalilor și universul lui Asimov? O legătură extrem de fină și de strânsă, după cum vom vedea. Unul din marile cicluri ale lui Isaac Asimov este ciclul fundației, ce cuprinde următoarele romane: „Preludiul fundației”, „Fundația”, „Fundația și imperiul”, „A doua fundație”, „Marginea fundației”, „Fundația și pământul”, „Fundația renăscută”.

Ca timp, ciclul fundației acoperă 25.000 de ani de istorie S.F. a omenirii. Pe scurt, e vorba de colonizarea Cosmosului realizată într-un viitor ipotetic de omenire în două valuri, mai întâi 50 de lumi spațiale colonizate strict cu sprijinul roboților și un al doilea val realizat (aparent) exclusiv de oameni, pe noile planete roboții fiind cu desăvârșire interziși. Acest al doilea val se realizează cu sprijinul secret a doi

superroboți, un umanoid și un telepat. Inevitabil, una din coloniile cele mai prospere, începe expansiunea ce va conduce la formarea primului imperiu galactic. După 12.000 de ani de dezvoltare acest imperiu este în plină decadentă. Tot din inițiativa celor doi superroboți, un matematician pune bazele unei noi științe, numite psihoistorie, în care punând în ecuații matematice comportamentul uman la scara unei întregi societăți să poată prevedea viitorul. Cu ajutorul psihoistoriei el prevede că după 12.000 ani de imperiu vor urma 30.000 ani de anarhie și de haos, după care va lua ființă un al doilea imperiu galactic. Pentru a reduce la minimum perioada de haos, adică de la 30.000 ani la 1.000 ani, acest matematician înființează două fundații plasate la capetele opuse ale galaxiei, în care un grup mic de inițiați, mentaliști și oameni de știință, să conducă din umbră destinul omenirii.

Psihoistoria este ea însăși un fenomen fractal pentru că: presupune ca un sistem dinamic atât de complex ca un imperiu galactic are o structură de preordine și că poate fi descris comportamentul unei mulțimi uriașe de oameni cu ajutorul ecuațiilor. Pentru a stabili legile psihoistoriei, matematicianul Seldon presupune că imperiul se comportă asemănător cu lumea de origine a imperiului, deci că întregul se comportă ca partea.

„Din totdeauna s-a considerat că ceva atât de complicat cum este societatea umană devine repede haotic, deci impredecibil. Însă eu am reușit să arăt că studiind societatea umană este posibil să se aleagă un punct de plecare și să se facă anumite ipoteze adecvate care să înlăture haosul. Așa că m-am gândit să merg înapoi în timp, și să lucrez cu o singură lume, unica lume ocupată de oameni în ceața istoriei, de dinainte de colonizarea Galaxiei... de fapt această unică lume pe care o doream se află chiar în acest moment sub picioarele mele, Trantorul, capitala imperiului” - „Preludiul fundației”. Se observă aici clar autosimilaritatea, întregul (imperiul) este la fel cu partea (Pământul sau Trantorul). Se mai fac referiri la teoria

haosului, sistemele dinamice și mișcarea browniană.

„Tendința psihoistorică a unei planete atât de dens populate conține o mare inerție. Pentru a o modifica trebuie să înlănească ceva care să posede o inerție asemănătoare, fie un număr foarte mare de oameni, fie un număr relativ mic, dar într-o perioadă extrem de mare (1000)” - „Fundația”. „Necesitatea de minimalism are o mare importanță în psihoistoria practică, în arta transformării unei evoluții nedorite într-una dorită sau măcar în una mai puțin neplăcută. Minimalismul este necesar, pentru că orice schimbare are efecte secundare care nu pot fi întotdeauna prevăzute. Dacă schimbarea este prea mare și efectele secundare prea numeroase, atunci este aproape sigur că rezultatul va fi departe de ceea ce ai plănuț. Esența este că orice schimbare mai mare ca cea minimă implică efecte haotice” - „Fundația renăscută”. Recunoaștem aici „efectul fluturului”. Un fluture bate din aripi la Tokyo și la Los Angeles începe furtuna, înseamnă că perturbații extraordinar de mici ale datelor se îmbină cu rapiditate ducând la o schimbare uriașă a vremii. Ulterior acestui model i s-a spus efectul fluturului și s-a constatat că este o proprietate comună a sistemelor naturale și sociale complexe. Mai recunoaștem și condiția de minimalitate, care este o condiție de preordine, manifestă în toate sistemele dinamice și în sisteme haotice.

„Eu/noi/Gaia” - planeta organism în care fiecare om, animal, plantă, materie anorganică avea conștiință și era în același timp conectat la conștiința generală a planetei. Fiecare era simultan „eu/noi/Gaia” - „Marginea fundației”. Un alt exemplu de organism fractal în care la orice scală, din punct de vedere al conștiinței, întregul coincide cu partea.

Tot din universul lui Asimov face parte și a doua trilogie a fundației, aprobată de patrimoniul Asimov și scrisă de G.Benford, G.Bear, D.Brian, care este formată din „Teama fundației”, „Fundație și haos”, „Triumful fundației”.

„Psihoistoria este chiar propria sa înfrângere. Istoria omenirii este un sistem haotic. Acolo unde e predictibilă va fi modelată de predicție, un sistem inevitabil circular. Iar atunci când se petrec evenimentele cele mai importante, acestea sunt inerent impredictibile și tind să acționeze împotriva oricărei psihoistorii” - „Fundatie și haos”. Din nou se fac referiri la sistemele haotice, la atractorul circular și atractorii stranii, la efectul Lorenz.

„Tânărul accesa echipamentul holo și configurațiile apărură în aer. Ecuațiile pluteau stivuite tridimensional cu fiecare termen colorat conform codurilor oficiale. În esență psihoistoria era un sistem vast de ecuații angrenate reciproc, urmând variabilele istoriei. Suprafețele multidimensionale care reprezentau variabile economice semănau cu niște sticle torsionate umplute cu fluide vâscoase, atunci când Yugo activa variabila temporală. Istoria nu era câtuși de puțin un

edificiu solid traversând rigid timpul și semăna mai degrabă cu un pod de frânghii flexându-se la fiecare pas. Această puternică dinamică de cuplare ducea la rezonanță în ecuații, la fluctuații haotice, chiar la infinități. Dacă toate variabilele unui sistem sunt strâns interconectate și poți modifica una din ele cu precizie, atunci le poți controla indirect pe toate și sistemul poate fi condus către un final anume prin numeroasele sale bucle de feedback” - „Teama fundației”. Este descrisă imaginea unui fractal, plus descrierea unui fenomen temporal fractal.

„Să nu uităm că în natură nu există linii drepte, ele au fost adăugate acolo de oameni. Gândește-te la cetina de brad, straturile de roci metamorfece, firele țesute de păianjeni, creasta unui talaz spărgându-se de țărniș, configurațiile din cristale, furoarele de nori la mare altitudine, crăpăturile din gheață.” - „Teama fundației”. Iată un citat extrem de

asemănător cu ceea ce scria Mandelbrot: „Munții nu sunt conuri, norii nu sunt sfere și lumina nu călătorește în linie dreaptă”.

Se cuvine să amintim și perioada în care Mandelbrot tipărea cărțile sale revoluționare: 1975-1985, și perioada în care au apărut romanele din universul lui Asimov: 1980-1996. Dacă Asimov și continuatorii săi aveau cunoștință de teoria fractalilor, nu putem ști. Fie au avut o intuiție de excepție, fie au cunoscut această teorie și au integrat-o în mod creativ în opera lor.

Principala trăsătură fractală a universului lui Asimov rămâne aceea rezultată din interacțiunea dimensiunilor și gradului de umplere a spațiului narativ. Teoria fractalilor nu face altceva decât să răspundă unei exigențe mai largi de ordonare a neordonabilului și de măsurare a nemăsurabilului, prin intermediul ei asimetriilor universale li s-a găsit o simetrie repetitivă.

Victor Sterom

Șase gânduri fără timp

1
Clopoțele
bat chiar și pentru cei care
nu le aud,
cum soarele
răsare și pentru cei care
nu-l văd...

2
Moartea
poate fi oportună
sau inoportună
dar inteligentă nu e niciodată
Dovada: ea nu selectează...

3
Într-o fotografie
pot vedea prezentul viu,
trecutul suspendat
într-o amintire
pe când viitorul
nu poate fi fotografiat...

4
Întotdeauna
am așteptat nerăbdător
să ajung să trăiesc
strălucirea soarelui de mâine
dar niciodată n-am ignorat
strălucirea soarelui de azi...

5
Am spus de multe ori
semenilor
că între o stâncă și un val
agitat
prefer valul;
este infinit mai aproape
de spiritul vieții...

6
Se cunoaște faptul că,
pentru a cântări prețul tinereții
trebuie să îmbătrânești;
ca și cum prețul unei bijuterii
se divulgă numai atunci
când o pierzi...

Saxume

Pietrele lui Solomon

„Contemplam floarea aceluia fluid
neștiind cum s-o-ntâmpin”
și dintr-odată piatra vorbește:
din mine văd ieșind vulpi
înconjurând cimitirul.
Mi-e și teamă mi-e și rușine
de atâta îndrăzneală.
Capul meu e o verighetă
pe când trupul seamănă
cu o cruce de pe colină;
am zis că nu sunt piatră
dar m-am rostogolit de pe stânci
și lovindu-mă în cădere
nu m-am sfărâmat ci dimpotrivă
tăria mea a prins aripi...

Deasupra semnelor

„Vedeam cum prin firide
ardeau nestinse
lămpile de fosfor”

spuneam în gând
că te pot visa
în ceruri.
Stam cu erezia pe aceeași pernă
și umblam
prin amintiri calme
gata să-ți aprindă
încercarea
de-am fi pradă...

Vidul focului

„Totul era imponderabil
cu cât era mai mare
transparența”
dar eu n-am intrat
în labirintul acela;
am tot mers înainte
și-am dat de urma prăpăstiei.
Am strâns pumnii
și am văzut
cum se rostogolește
până jos de tot
umbra lăsată de mine...

În afara templului

„Negândind la nimic
pendulam
într-un vid absolut”
acum știu de ce fugim
unul de altul
cărări pătimașe se despart
între noi
trupurile
întunecându-se
în zări diferite.
Ducem cu noi o droaie de amintiri
furtuna va prinde pe fiecare
pe alt versant.
Stă între noi
un fantastic zid de ceață...

Saxume: pietre - în limba latină.

Cristina Chiritescu

Fractalii

Chiar înainte ca fractalii să fie larg acceptați în matematică, imaginile pe care ei le produceau au devenit foarte populare. Plecând de la transformările prin similitudine, amplificate și miniaturizate (prezentate de domnul profesor V.Țugulea), matematicienii artiști, cum ar fi Richard Voss, Greg Turk și Alan Norton, au perfecționat procedurile de bază ale lui Mandelbrot pentru a crea peisaje uimitoare, atât realiste cât și abstracte. Știința și matematicile secolelor al XIX-lea și al XX-lea pierduseră legătura cu vizualul și intuitivul. Teoriile moderne, ca relativitatea și mecanica cuantică, sunt frumoase și elegante dar trebuie să fii un Albert Einstein sau Erwin Schrodinger pentru a le aprecia frumusețea. Pe de altă parte, atât nespecialiștii cât și matematicienii pot aprecia chiar și cea mai abstractă imagine fractală.

Unul dintre primii și cei mai faimoși fractali matematici a fost inventat de un astronom. La începutul anilor 1960, Michel Henon de la Observatorul din Nisa, în Franța, a observat o comportare tulburătoare într-un simplu model al stelelor care orbitează într-o galaxie. Câteva dintre orbite erau line și stabile, în timp ce altele păreau aproape aleatoare. La început, el și colegii lui au ignorat pur și simplu orbitele anormale presupunând că ele apar datorită unor erori de calcul inexplicabile. În cele din urma, Henon a descoperit ca acest tip de comportare haotică era o parte esențială a dinamicii orbitelor stelare.

Energetica și fractalii

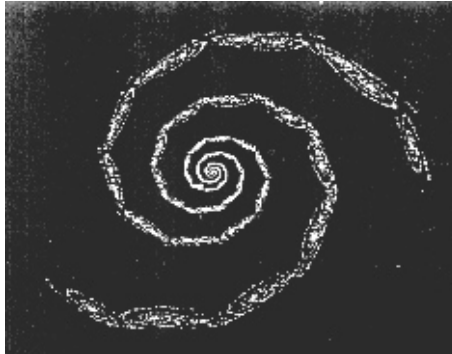
Sinergetica încearcă în mod sistematic să găsească reguli din care să reiasă faptul că ordinea răsare, se stabilește în procesele complexe. Imaginile sunt părți integrante ale acestei tradiții care reflectă ordinea și haosul în competiția lor pentru a coexista. Imaginile arată tranziția de la una la cealaltă și cât de complexă este această zonă de tranziție. Chiar dacă imaginile relevă frumusețea acestor regiuni de tranziție, totodată ele reprezintă o încercare de a răspunde la întrebarea centrală: **Cum depind structura și limitele de parametri?**

În regiunile de graniță are loc trecerea de la o forma de existență la alta: de la ordine la dezordine, de la starea magnetică la starea non-magnetică sau cum pot fi interpretate entitățile care se întâlnesc la limită.

Imaginile reprezintă procese care sunt idealizări simplificate ale realității. Principiul părții asemănătoare cu întregul, numit principiul auto-asemănării este cuprins și realizat aproximativ, în natură: în liniile de coastă, albiile fluviilor, formațiunile noroase, copaci, în curgerea tumultuoasă a lichidelor și în organizarea ierarhică a sistemelor vii.

Benoit Mandelbrot a fost cel care „ne-a deschis ochii” pentru a observa geometria fractală a naturii. Procesele care produc astfel de structuri au fost studiate mult timp în matematică și fizică. Ele sunt simple „processe de feed-back” în care aceeași operație este efectuată în mod repetat, producția unei

repetiții fiind modul de pornire al repetiției următoare. Fractalii se află peste tot în jurul nostru, luând forma unui lanț muntos sau se regăsesc în unduirea liniei de țărâm. Ca și formațiunile noroase și focurile licărind, unui

fractalii suferă schimbări continue, în timp ce alții, cum ar fi copacii sau sistemul vascular omenesc, rețin structura pe care au căpătat-o în evoluția lor. Conceptul matematic de „fractal” caracterizează obiecte cu o diversă gamă de structură și care astfel reflectă principiul ierarhic de organizare. Obiectele fractale nu își schimbă forma în mod semnificativ când sunt observate la microscop. În 1980, Mandelbrot a găsit un principiu ce organizează un întreg univers de structuri asemănătoare cu întregul într-o manieră neașteptată.

„Emoționalele” ca formă de dinamică energetică organizată contribuie prin caracterul său fizic la alcătuirea tuturor formelor universului.

„Emoționalele” reprezintă un concept universal, care definește activitatea de variabilitate energetică, biologică, combinatorică de medietate graf arbore fractală, sub forma unei rezultante creaționale pentru „complexul de conștiință”.

Funcționalitatea lor îmbracă aspecte diferite, cum ar fi:

- funcția modalității de expresie a activității de relație și cooperare în „adaptare”, cu un parcurs ordonat ciclic obligatoriu al dinamicii energetice graf arbore fractală;

- funcția legăturii complementare, cu diferite forme, cu care participă la definirea fizică materială, prin creațiunea „materiei”;

- funcția de „parametru total”, cuprinzând „complexul informațional”, din cuprinderea fractală obișnuită;

- funcția grafului arbore cu ordinea sa de parcurs, care arată implicarea unei „circulații energetice”, de factură calitativă și cantitativă.

Magnitudinea „cuprinderii informaționale” - bogăția informațională propriu zisă - este purtată de amestecuri și vârtejuri energetice de coturile de parcurs, de felul energiei care întâmpină și împlinește dinamica, la un punct definit; în mii de puncte, este ordinea timpului și a spațiului.

Are loc „încătușarea” formei fractale cu particularitățile energetice care se nasc, pornesc și păstrează informația

integral. Acest aspect este ignorat de cultura modernă, care gustă numai forma desăvârșită a meșteșugului și „fabuloasa haină decorativă” a artisticului „ciudat” și „exotic”.

Expresia formei și funcției: ca „medietate armonică universală”, este esența conștientizării acestora prin cumulul formei cu funcția și sinteza „analitică”, prin întrunirea „emoționalelor”, cu aspecte definitorii informaționale, fizice, energetice de „dinamica armonioasă”, materiale, cu tainice legături în consolidarea componentelor și funcțiilor fizice ale timpului. Emoționalul medietatic Pythagorean este o expresie a creației, în misterul creștin, ca formă a conștiinței.

Emoționalele sunt calea cunoașterii, înțelegerii și reținerii (amintirii, memorării) și a întregirii formelor generale, fizic și prin funcțiile lor, prin receptare și exprimare, prin manifestarea puterii cunoașterii. Cunoașterea și recunoașterea, care aparțin identității și identificării, dau puterea de alege a reacției adecvate (fiind asigurată acceptarea sau respingerea, în grade diferite).

Citirea emoționalelor asigură cuprinderea, înțelegerea, întregirea conștiinței. Aceasta depinde de condiționarea matematică a mulțimilor de grafi, de formele speciale ale fractalilor de grafi, ...maniere complexe de manifestare energetică și fizică. Prin reunirea universului cosmic, păstrând legile, mulțimea emoționalelor este o poartă a ordonării aleatorului, care aduce haosul la ordinea matematică și la constrângerea energetică a medietăților, variabilități combinatorice graf-fractale.

Caracterul unitar de percepție și cunoaștere holistică asigură relația continuă dintre „unicul superior și restul formelor”, fiind o modalitate de acces între noi toți alături de divinitate.

Emoționalele sunt izvorul necuprins al cunoașterii și înțelegerii unitare, de la mentalul simplu la divinitate. Scara emoționalelor este scara înțelegerii universale, este scara urcării către mentalul superior și înspre cunoașterea superioară divină.

Mentalul divin (cunoașterea totală, particulară și detaliată, și în același timp globală)... poate fi întrezărit, niciodată atins. El este asemenea legii energeticii informaționale a apropierei de perfecțiune fără a putea fi atins vreodată!

Mentalul oglindit de percepția și exprimarea emoționalelor, este un mental „programat” cu expresie. Emoționalele sunt rezultate din fenomenul funcțional al medietăților energetice, care este modulat de variabilități energetice (după Calcan).

Raționamentul este o adaptare la „presimțirea cunoașterii”, la recunoaștere, (o prudentă „regulă” de programare mentală simplă).

„Emoționalele”, categorii de medietăți energetice primordiale (nominalizate și

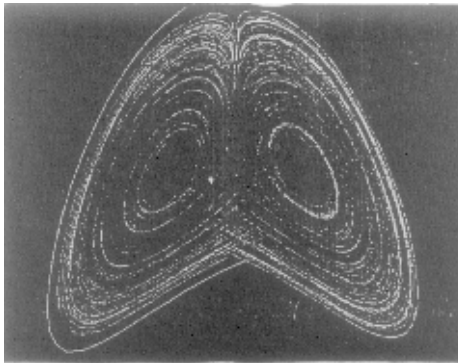
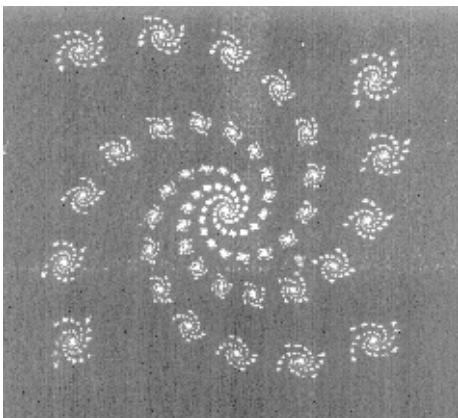
catastrofe, după René Thom), care au fost denumite, practicate și descrise de Pythagora și pitagoricieni, au participat odată cu forma și funcția „la nașterea universului”.

Trecând de la cadrul expresiilor exotice primordiale (catastrofe - René Thom) la tipuri complexe, diversificate, „auto-născânde” de forme alcătuitoare de ierarhii haotic răspândite (fals aleatoriu), de familii de variabilități combinatorice, al căror parcurs evolutiv (și de viață, specie, categorie materială) derulează și oprește timpul, modelând scurgerea sa și indirect a întregului univers, în continuitatea sa cosmică.

Totul curge, dar balansează și alunecă, asigurând gradul și gradația stergerii, „lăsând golul și plinul în balans”!

Ca un factor primordial al creației, „emoționalele” au creat „varietatea formelor” prin variabilitatea combinatorică conținută. Ele au împiedicat uniformizarea și stagnarea creației într-un punct mort.

Cei vechi urmau dimensiunile „emoționalelor” fiind „practicanți de cicluri ale emoționalelor”, diferențiat, după originea lor, după înclinațiile de grup etnic (tradiție) și individual, după înscrierea într-un mimetism cât mai folositor (de haită/hoardă).

Însușite după tipar școlar de repetare și fixare, de trăiri emoționale, tradițiile și culturile au însumat de fapt deprinderea emoționalelor, progresul însemnând ajungerea la capacitatea de absorbție a unor cicluri de „emoționale” sau de o mare variabilitate, dar permanent controlabilă!

Deseori, schimburile dintre civilizații sau specii, urmăreau asumarea, întipărirea unui alt grad de „emoționale”, îmbunătățirea sau schimbarea „capacității de stocare și de pură folosință” prin învățare, perfecționare, și la nevoie, chiar mimetizare (repetarea îndelungată fiind similară cu însușirea „de capacitate”); de altfel, chiar „formele mimetizează emoționalele”.

Numerele exprimă esența emoționalelor fiind numite emoționalele cifrice; cei vechi cunoșteau exactitatea acestei alegeri de descriere și pentru a-i îmbunătăți expresia, foloseau raportarea algebrică, geometrică și tradiția cunoașterii.

Așadar, timpul hrănește emoționalele! Emoționalele povestesc viața altui timp. Timpul „emoționalelor” este timpul lumii - timpul universului!

Dacă emoția a fost „cel dintâi vehicul al limbajului”, atunci emoția motivează

Mihai Eminescu - Contrapagină. Strategile ironiei

- urmare din pag. 2 -

„imanentă” (stă în public) și „emanentă” (se pune în circulație) acestuia.

- continuare în pagina 17 -

Urmează o ironie sarcastică având accente misogine care pune în lumină discrepanța dintre ceea ce se vrea a fi lumea, un „substantivus generis masculini”, mai precis Public, și ceea ce aceasta e în realitate - „substantivus generis foemini” - căreia i s-a atribuit „opiniune, adică cugetare, pe când oricine știe că Lumea, *adica femina*, are numai *gură*, dar nu cap, cugetare, opiniune”.

Revenind la relația dialectică dintre Lume și Destin - „Ceea ce dictează Doamna Lume e sigur ca fondul și ca absolutul, ceea ce scrie D. Destin e relativ, e forma aceluși fond” - autorul încheie prin exprimarea dorinței de a „cutreiera întinsul d-neaei sau domniei-lui Imperiu”: „cer răvaș de drum pe vechie”, fapt ce echivalează cu ieșirea din social și așezarea eului creator în dimensiunea eternului.

Dacă primele două părți ale „Contrapaginii” privesc raportul scriitor - operă - cititor, cea de-a treia, care se constituie într-o scrisoare adresată Lumii sau Publicului, - „Signora sau Signore” - pune în discuție așezarea în lume a scriitorului.

Adresarea începe prin stabilirea relației creator - lume și a recunoașterii că „poate cea mai bună parte din sufletul meu e opera matală”, atitudine, bineînțeles, ironică, deoarece nu corespunde superiorității spiritului eminescian.

Lumea e acuzată de manifestarea dezinteresului pentru scrisul românesc: „Mata zici că în românește mai tot ce-i scris e rău scris, adică ca și nescris”. În realitate, se pune problema raportului scriitură-lectură. O operă există atâta vreme cât este citită, în caz contrar scrierea este zero. Acuza continuă pe același ton virulent: „S-a scris și mata n-ai citit, azi mata nu mai citești, dar golănimă nu mai e nebună să scrie pentru ca mata să nu citești”. De remarcat e maniera de adresare prin „mata”, formula ce presupune un grad minim de reverență și care nuanțează atitudinea de distanțare față de lume și de contestare a valorii acesteia.

În spirit ironic autorul îi recomandă lumii propria creație, „marfa” (reprezentând cartea ca obiect), care ar voi „nu să treacă” fără a fi receptată, ci „să se treacă” prin proprie valoare. De aceea considerând a avea dreptul, dacă nu „cel puțin pretestul”, cere un răspuns din partea criticii „în același grad - spune - în interesul matală, cât și în interesul meu”. Fără îndoială, acest discurs se

întemeiază pe punerea în ridicol a Lumii, zeflemisind-o.

„Refuzul de a nu săruta mâna Lumii - Sfârșesc prin a nu vă săruta mâna” - îl putem considera ca o strategie spirituală ce marchează o barieră între ironist și ironizat.

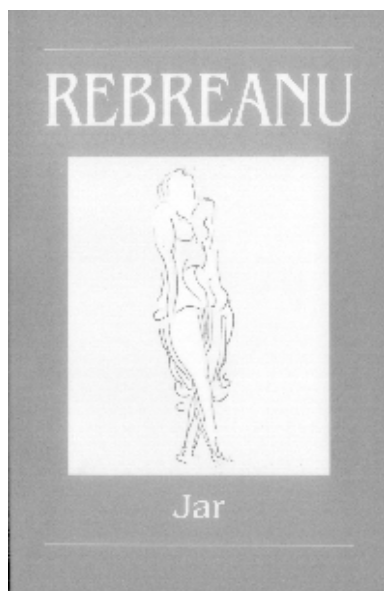
Nepierzând din vedere cititorul autentic, „salut pe acei copii buni”, capabili de a pătrunde profunzimea textului, autorul îi lasă în final Lumii misiunea de a-l saluta, căci dorește să ofere cititorului nu „salutări aeriene și necunoscută”, ci conținuturi, substanțe.

Prin (auto)ironie, Eminescu denunță în penultimul paragraf atât nonvalorile, cât și furturile din literatură, exprimându-și concepția cu privire la calitatea de a fi a scriitorului: „dacă veți vede că *n-am fond* și voi să mă susțin numai cu *creditul personal* (ca mulți alții) sau cu *furtul de prin alții* (asemenea ca mulți) - dă-mă mata de gol pe mine, cum n-ai dat pe alții”.

Distanțându-se de Lume a cărei grijă „cea mare ești mata însuși”, registrul ironic din final e în deplină concordanță cu genul

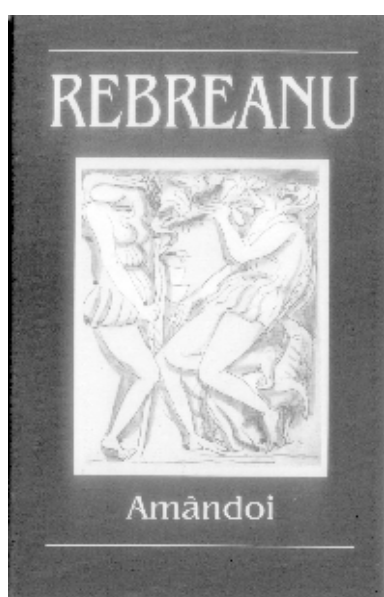
Cărți primite la redacție

- superioare: „*Am primit numă a ma susținut a domniei voastre*” - George Prigon, **Balada**, Rotaru, București, Editura Amurg Sentimental, 2004.
- George Prigon, **Balada**, Rotaru, București, Editura Amurg Sentimental, 2004.
- Stela Covaci, **Ceasul utopiei**, versuri, Editura AXA, Botoșani, 2004.
- Studia și articole privind istoria orașului Huși, vol. I, volum coordonat de Costin Clit și Mihai Rotariu, Editura Sfera, Bârlad, 2005.
- Nicolae Mitulescu, **Lumini prin întunericul vremurilor**, Un deceniu de artă plastică - Galeriele „N.N. Tonitza”, Bârlad, Ed. „Opera magna”, Iași, 2004.
- Al. Macedonski, **Opere**, 2 vol., Colecția „Opere fundamentale”, Versuri, Proză în limba română, Dramaturgie, Traduceri și adaptări în limba română; Versuri, Proză și Dramaturgie în limba franceză, ediție alcătuită de Mircea Colosenco, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă și Univers enciclopedic.
- George Prigon, **Balada**, Rotaru, București, Editura Amurg Sentimental, 2004.
- Theodor Codreanu, București, Cartea Românească, 2004.
- Ierod. Cleopa Paraschiv, **Starețul Daniil Sandu Tudor**, Vatra Dornei, Ed. Panaghia, 2004.
- Ilie I. Arcuș, **Cântece naționale ostășești**, Ediție îngrijită și prefată de Marin I. Arcuș, Târgu Jiu, 2000.
- Marin Arcuș, **Sate de moșneni la Izvoarele pâraului Plosca**, Târgu Jiu, 1997.
- Marin Cosmescu, Ioan Danilă, **Dumitru Alistar - un ilustrator cârturar moldovean: poet, traducător, lingvist**, Bacău, Editura „Egal”, 2004.
- Victor Sterom, **Saxume**, vol. I, versuri, București, editura Carfil Tor, 2004.
- *** **Vara visurilor mele**, antologie de poezie, proză, eseu, teatru, cuvânt înainte de Nicolae

„[...] Acțiunea acestei cărți se petrece într-un mediu orășenesc, în Bucureștiul actualității noastre. Aceasta, fiindcă eroina mea are un suflet ale cărui complicații și sinuozități psihologice nu sunt normale decât într-un mediu orășenesc. [...] Iubirea a fost tratată de toți romancierii la cald, eu mi-am propus s-o tratez la rece, obiectiv. Aș putea spune că am încercat să desenez în această carte linia care exprimă evoluția unei pasiuni puternice în sufletul unei fete, pasiune care urcă și scoboară ca un montagnes russes, împreunând apoteoze și declinuri. Vrând să scriu o carte obiectivă, am lăsat deoparte adjectivul și patetismul, încercând să fac un fel de proces verbal, ca să zic așa, de dragoste.”

Liviu Rebreanu

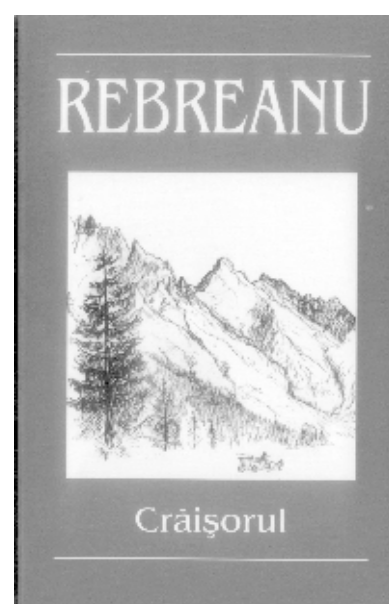
„La început, cartea trebuia să se intituleze *Cine?*, dar am rămas la *Amândoi*.”

E o simplă indicație: se întâmplă două crime în roman [...] Sunt subiecte care zac în tine mult timp, nu le dai importanță și crezi chiar că le-ai uitat... când, deodată, ele reînvie, se trezesc din umbră și te obsedează din nou.

Așa s-a întâmplat și cu *Amândoi*. E un fel de roman polițist și mai ales o eroină m-a atras în această carte: Solomia. Este o ființă elementară, jumătate țărăncă, jumătate orășancă, în care sentimentele, pasiunile își păstrează toată adâncimea lor originară. Solomia e în stare de orice faptă, de orice jertfă, când i se arată un pic de atenție. Așa se întâmplă și în roman [...]”

Liviu Rebreanu

„Scriind romanul lui Horia, am căutat negreșit, fiindcă așa-mi cereau și eroul și năzuințele mele artistice, am căutat să rup cu formula convențională a romanului istoric. A face din Horia eroul de paradă al unui roman istoric după tipicul admis, mi s-ar fi părut o profanare a lui Horia și în orice caz pe mine nu m-ar fi interesat. Mi-am zis: întâi omul, pe urmă decorul. Istoria este într-adevăr decor schimbător, dar numai pentru marile aglomerații de oameni, pentru orașe. În sate, istoria face puține schimbări.”

Liviu Rebreanu

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală “Academia Bârlădeană”

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Simion Bogdănescu, Ritta Mintiade.

Tehnoredactare: Bogdan Artene.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad

*

Prefețele la cele trei volume aparțin lui Mircea Coloșenco, iar tabelul cronologic lui Ilderim Rebreanu. Volumele au apărut la editura Liviu Rebreanu, București, 2004.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.